

Példatár 2005

GYEREKPARADICSOM

Példatár 2005

Jó gyakorlatok
a kábítószer-problémák
tanórán kívüli kezelésében

Szerkesztő: Marton Klára és Tóbiás László
Grafikai szerkesztő: Balázs Andrea
Kiadja a Gyerekparadicsom Alapítvány
Felelős kiadó: Tóbiás László
Készítette a Print City Kft.
Felelős vezető: Bereczk Imola

Tartalom

Előszó	4
<i>Kutatásunkról</i>	6
„Mondj nemet!” komplex prevenciós program – Budapest, XIX. kerület	10
Drogmegelőzés drámapedagógiával – Budapest, XIX. kerület	12
<i>A közvéleményt érzékenyítő és felvilágosító programok</i>	14
Veszprémi Alexander – Veszprém	15
Médiaötlet-pályázat és PR-képzés – Győr	16
<i>Közösségi programok</i>	17
Eleven – közösségi tér a Széchenyivárosban, Kecskemét	18
Klubrendszer – Pécs	20
Éjféli Sportklub – Budapest, IV. kerület	21
<i>Kortárssegítők</i>	23
Kortárssegítők saját szervezete – Debrecen	24
Megkereső szolgáltatás – Bulisegély szolgálat - Pécs	25
Kortárssegítők a szórakozóhelyeken – Székesfehérvár	26
Tervezett bulisegély szolgálat – Békéscsaba	27
<i>Iskolai mentálhigiénések</i>	27
Mozgótárs	28
Győri Egyetem	29
Tiszaújváros	30
Kaposvár	31
Megálló Csoport	32
<i>Szülős programok</i>	34
„Nőkkel a családokért” program – Budapest, VIII. kerület	35
Kétgenerációs klub – Budapest, XIII. kerület	36

Előszó

A Gyerektoparadicsom Alapítvány 2004. november és 2005. május között kutatást végzett a kábítószer-probléma kezelésére tanórai kereten kívül folytatott tevékenységek felmérésére. A vizsgálatot az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium támogatta.

A Gyerektoparadicsom Alapítvány legfontosabb célkitűzése az aktív nevelés magyarországi fejlesztése. Célunk megvalósításáért elsősorban kortárs-, önkéntes-, felsőoktatási és szakmai képzések, továbbképzések tartásával dolgozunk. Meggyőződésünk szerint az iskola illetve a szülők felügyeletén kívül eltöltött idő szocializációs potenciál. Tudatos ösztönzésekkel, a kisebbek számára egyszerre kellemes és fejlesztő programokon való részvétel lehetőségének biztosításával, a kamaszok mind nagyobb öntevékenységének, önmagukért, kortársakért és kisebbekért való felelősségvállalásának támogatásával nagyon jelentősen lehet és kell hozzájárulni a jó gyerekkorhoz és a minden szempontból egészséges felnőtté váláshoz. De a potenciál nem kívánt eredményhez is vezethet: a magukra hagyott, különösen a rosszindulatú befolyás alá kerülő kamaszcsoportok határait keresve könnyen csúszhatnak devianciába, önmagukat és környezetüket romboló tevékenységekbe. Különösen súlyos a kábítószer okozta veszélyeztetés. Ennek a veszélynek a széles szakmai és civil szervezeti körök általi felismerését jól mutatják a legkülönbözőbb kiírásokra beérkező pályázatok, szóljon a kiírás akár direkt kábítószerprevenációs célok, akár ifjúsági munka, szabadidős, művészeti tevékenységek támogatására. Sajnálatos módon azonban ezeknek a pályamunkáknak nagy része módszertani ötlettelenségről, az óvni kívánt korosztály sajátosságai ismeretének hiányáról tanúskodik. Bármennyire tisztességes a szándék, aligha fogják a kamaszok klubnak, vonzó elfoglaltságnak érezni például a különböző szakemberek által tartott, iskolai órák módjára végighallgatható előadássorozatokat.

Természetesen nagyon nehéz és Magyarországon jól csak kevesek által űzött műfaj a gyerekekkel, kamaszokkal való – egyebek között – prevenációs célú foglalkozás. Vizsgálatunkkal azt akartuk felmérni, milyen programok működnek az országban eredményesen az iskolán kívüli prevenáció területén. Egyaránt kíváncsiak voltunk a kimondottan ilyen célú tevékenységekre és arra is, hogyan vannak jelen ilyen elemek általában a különböző gyerekeknek, kamaszoknak kínált tevékenységekben. A kutatás eredményeit saját képzéseink fejlesztésénél fogjuk hasznosítani, s ily módon szolgáljuk vele a széles szakmai közönséget.

A kutatás támogatására vonatkozó szerződés szerint jelentésünket az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium saját honlapján teszi nyilvánossá.

Már a kutatás tervezésekor világos volt, hogy a feldolgozás mellett az összegyűjtött anyag egy részének elemzés nélküli közzététele is hozzájárulhat a gyerekekkel, kamaszokkal iskolán kívül végzett munka fejlesztéséhez. Ezért kértünk arra is támogatást, hogy a felmérés során megismert legjobb gyakorlatokat önálló kiadványban telessük közzé. Ezt tartja most kezében az Olvasó.

Egy nagyon praktikus példatárat akartunk kézbe adni. Röviden leírjuk, kiemeljük a tevékenységeknek azon dimenzióját, ami tapasztalatunk szerint egyedi, más programok szervezői számára példát, ötletet adhat. A leírások végén megadjuk a programok gazdáinak kapcsolati adatait, hogy az érdeklődők kérdéseikkel vagy akár személyesen is megkereshessék a figyelmüket felkeltő programokat, és további információkat, konzultációt kérhessenek, esetleg közös munkát kezdeményezhessenek.

Reméljük, füzetünk hozzájárul ahhoz, hogy néhány év múlva nagy és vastos köteteket lehessen megtölteni az iskolán kívüli, prevenciót is szolgáló gyerek- és kamaszprogramok kiváló gyakorlatainak közreadásával!

Köszönetet mondunk az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztériumnak a kutatáshoz adott anyagi támogatásért, mindazoknak, akik együttműködtek velünk, segítettek a kutatás elkészítésében.

Itt mondunk köszönetet Szabó Csaba grafikusnak, Wéber László társalkotónak és a figurához kapcsolódó jogok tulajdonosa, a Veszprém Városi Kábitószerügyi Egyeztető Fórum elnökének, és alkotótársaiknak, Jurinkovics Líviának, a veszprémi Alkohol-Drogsegély Ambulancia igazgatóhelyettesének és T. Tóth Márta újságírónak, amiért lehetővé tették, hogy kötetünket *Veszprémi Alexander* rajzos történeteivel illusztráljuk.

Kutatásunkról

Kutatásunk első – kvantitatív – szakaszában 21 települést illetve budapesti kerületet kerestünk fel azzal a céllal, hogy átfogó képet alkossunk a településeken folyó prevenciós munkáról, s azon belül is az iskolai kereteken kívül megvalósuló programokról. Helyszínenként átlag 7-8 különböző szervezetet illetve intézményt képviselő személlyel vettünk fel – összesen 164 darab – kérdőívet. A második – kvalitatív vizsgálati – szakaszban az átfogó képből kinagyítottuk az iskolán kívüli drogprevenciós tevékenységeket. Ennek eszközei a helyi kábítószerügyi egyeztető fórum (kef) szakmai vezetőjével vagy tagjaival, illetve azoknál az intézményeknél, szervezeteknél készített interjúk voltak, ahol folytatnak konkrét drogprevenciós tevékenységet. Településenként 3-5, összesen 88 interjút készítettünk.

A települések kiválasztásakor fontos szempont volt az országos reprezentativitás, kutatásunk minden régiót érintett. Megyeszékhelyek mellett nagyobb diákvárosokat kerestünk fel. Olyan városokat választottunk mintánkba, ahol elég sok fiatal él ahhoz, hogy felmerüljön a prevenciós tevékenységek iránti szükséglet és intézményesülhessen annak kielégítése.

A kiválasztott települések: Békéscsaba–Gyula, Budapest IV., VIII., XIII., XIX. kerületei; Debrecen, Dunaújváros, Eger, Győr, Kaposvár, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Miskolc, Nyíregyháza, Pápa, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Szombathely, Tiszaújváros, Veszprém.

A kutatás célcsoportját a gyermekekkel és fiatalokkal iskolai időn kívül, azaz a szabadidőben foglalkozó intézmények és szervezetek alkották. A huszonegy településen ifjúsági illetve gyerekekért dolgozó és szenvedélybetegekkel foglalkozó szervezeteket, művelődési és ifjúsági központokat, gyermekházakat, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület játzótereit, ifjúsági információs és tanácsadó irodákat, egyes oktatási intézményeket, gyermekkönyvtárakat kerestünk meg.

Kutatásunk kiindulási pontja az volt, hogy bár drogprevenció legnagyobb hangsúlyt idáig az oktatási intézmények keretein belül kapott, úgy gondoljuk, kizárólag az iskolapadban szerzett elméleti ismeretek alapján nem várhatunk drogtudatos magatartást a fiataloktól. A szabadidős foglalkozások, a közösségi lét intézményei és terei kiváló lehetőségeket nyújtanak drogmentes életmód gyakorlására, tudatosítására.

A kérdőívekre és az interjúkban kapott válaszok megerősítették hipotézisünket, miszerint az előadások önmagukban nem hatékonyak, és nem formálják a fiatalok magatartását. Hatékonyabb módszer, ha az iskola keretein kívül, nem közvetlenül oktatási célú előadásokon, órákon, hanem szabadidejüket aktívan (elsősorban barátaikkal együtt) töltve, játékokon keresztül, indirekt módokon szereznek ismereteket a fiatalok. Az ilyen jellegű foglalkozásokon keresztül sikeresebben lehet felkészíteni őket a különböző veszélyekre, illetve nyújthatnak nekik alternatívát a devianciák elkerülésére.

Örömmel tapasztaltuk ezt a szakmai konszenzust, de a kinyilvánított szakmai alapállásból kevés helyen fakad következetes és kreatív gyakorlat.

Kutatásunk módszerei nem voltak alkalmasak a programok tartalmának, eredményességének elemzésére – ilyen vizsgálathoz mindenképpen rendelkezni kell egy átfogó képpel a tevékenységekről, s csak e kép birtokában alakíthatunk ki valódi kvalitatív módszereket a programok tartalmi elemzésére. Következésképpen a terepkutatók szakértői, de szubjektív javaslatai és nem egzakt elemzések alapján választottunk be a kötetbe programokat.

VESZPRÉMI ALEX KALANDJAI

TÓDOR A LEGJOBB HÁVEROM EGYBEN A TÚRÁVEZETŐM. MINDIG Ő TARTJA AZ ANYAGISMERETET, HA VALAMI ÚJ CUCCOT PRÓBÁLOK. TÓDOR A TUDOR! MÁR NAGYON VÁRTAM A SZÜLVESZTERI BULLJÁT: NEM IS CSAK A CSAJÓK MIATT. INKÁBB AZ EX HATÁSÁRA VOLTAM KIVÁN. CSÍ, ANIT A SZOKÁSOS FŰ HELYETT ÍGÉRT.

Ő A KIS FEHÉR TABLETTÁT BOLDOGSÁGCSÓMÁLÓNÁK NEVEZI "PONT ÚGY MŰKÖDIK, MINT A VILLANYKAPCSOLÓ: BEKAPOD, ÉS VILÁGÍTÁSZ. MINT A CSILLÁP" ÍGY MONDTA ÉS IGAZA LETT! AZON A BULIN MINDEN VOLT. SZÁVÁS... PÁ... MOZI.

HULLOTTAK AZ AGYSÉJTEK, MINT A KON-FETTI. DE ENSEM MÁS NEM ÉRDEKELT! ELVOLTAM A KAPOTT BOGYÓMMAL EGÉSZ REGGELIG. MNETLENJÜL ELVOLTAM LE SEM ÁLLTAM ÚGY ELVOLTAM ÁTRONAN-TAM AZ ÚJÉVBE ÉS HÚZTAM MAGAMMAL A CSAJÓKAT ISI TETSZETT NERIK! MÁT MÉS NEKEMI VISZONT...

A BOLDOGSÁGKAPCSOLÓ

... ANYYRA LESZÁVOTT A CUCC, HOGY ÚTÁNA KÉT NAPIG ALIG BIRTAM LABRA ÁLLNI. ANYA AZT HITTE, ÉV ELEJI DEPRESSZIÓBA ESTEM A FÉLÉV VIZSGÁIM MIATT... ÉS TÉNYLEG... MÉG SOHA NEM VOLTAM ENNYIRE SÖTÉTBEN JÓL. MONDTA TÓDOR! PONT, MINT A VILLANYKAPCSOLÓ!

Komplex települési prevenció s tevékenységrendszer

Elsőként a Kispesti Munkásotthon Művelődési Ház komplex prevenció s programját mutatjuk be, amit több szempontból is ajánlunk az Olvasó figyelmébe. A programgazda önkormányzati közművelődési intézmény, mely a nagyvárosokban ritka módon a kultúrházi profilnál sokkal tágabb körben vállal közösségi felelősséget, saját kezdeményezésére kibővítve tevékenységi területeit. A helyi önkormányzat is eléggé korán felvállalta a kábítószer-prevenció ügyét, bizonyára könnyebb volt intézménye kezdeményezése mögé állnia, mintha civil szervezetekkel épített volna ki együttműködést. A Kispesti Munkásotthon viszont többszektörű szolgáltatási rendszert hozott létre, hiszen a közoktatás, közművelődés önkormányzati intézményeivel együtt dolgozó civil szakmai szervezet szolgáltatja a program egyik legfontosabb lábát. Példaértékű az is, ahogy a közösségi amatőr művészeti tevékenység és a művészetterápia eszközeit alkalmazzák. Végezetül azért is figyelemre méltónak tartjuk ezt a munkát, mert a Kispesti Munkásotthon hosszabb ideje, sok fiatal elév e működtet komplex rendszert. Mindezek alapján választottuk kötetünk indításához ezt a programot, melynek egésze bemutatása után egy elemet, a drámapedagó giait, részletesebben is leírunk.

„Mondj nemet!” a drogokra komplex, drog-prevenció s program – Budapest, XIX. kerület

A Kispesti Munkásotthon Művelődési Ház tanfolyamokat, klubokat, ismeretterjesztő sorozatokat, fesztiválokat kínál minden korosztály részére. A kerület nagy lakótelepein sok, olyan család él, mely a társadalom perifériájára sodródott. Szervenélybeteg szülők mellett, a felnövő gyerekek is fokozottan veszélyeztetettek.

Komplex, drog-prevenció s, felvilágosító, egészséges életre nevelő programját 1997-ben a Kispesti Önkormányzat támogatásával indította el – és koordinálja azóta is – a Kispesti Munkásotthon Művelődési Ház. További támogatóik: az Ifjúsági Minisztérium és Budapest Főváros Önkormányzata. A „Mondj nemet!” drog-prevenció s program célcsoportja a 10-25 éves fiatalok, szülei, pedagó gusaik. A program komplexitását a többféle megközelítési mód, illetve a különböző típusú programok egymásra épülése adja.

A program részei:

- iskolai felvilágosító előadások
- drámapedagó giiai foglalkozások
- Önismereti Kreatív Műhely

Iskolai felvilágosító előadások

A két tanóra hosszúságú interaktív foglalkozások az alkohol és a drogok közvetlen és késői hatásairól, a rászokás veszélyéről és a leszokás nehézségéről szólnak. A foglalkozások során őszintén beszélnek a drogokról, többféle irányból is körül járva a témát. Tehát nemcsak egyoldalúan mutatják be a témakört, azért, hogy a fiatalok még teljesebb képet kapjanak. A foglalkozások keretein belül abban segítenek a szakemberek, hogy ha a fiatalok döntési helyzetbe kerülnek, tudják, miért és mire mondanak nemet, vagy – a használat mellett döntve – igent.

A diákoknak tartott foglalkozások nyomán merült fel az igény arra, hogy a szakemberek a pedagó gusoknak és a szülőknek is tartsanak előadásokat a drogok hatásairól, a gyanújelekről, a megelőzésről, valamint konkrét esetben a segítségnyújtás lehetőségeiről.

„Beszélgessünk Gazdag Pállal!”

Ez a beszélgetés folytatása az iskolai előadásoknak, és további ismeretszerzési lehetőségeket nyújt a diákoknak. A legfontosabb a csoport működésével kapcsolatban az, hogy kifejezetten a diákok kérésére jött létre. Kötetlen beszélgetések folynak drogról, életvezetési, családi és iskolai problémákról, magán jellegű gondokról és nehézségekről és minden másról Gazdag Pál szenvedélybeteg-segítővel, aki dr. Kovács Erika kerületi iskolaorvossal és addiktológussal közösen vezeti az iskolai prevenciós előadásokat.

Néhány év óta az Önismereti Kreatív Műhely a helyszíne a foglalkozásoknak. Az irányított beszélgetéseket minden héten csütörtökön tartják, kezdetben középiskolások jártak oda, később a fiatalabb korcsoport képviselői is megjelentek.

Drámapedagógiai foglalkozások

A 21. Színház a Nevelésért Egyesület tartja a drogmegelőző drámapedagógiai foglalkozásokat, melyeken a hetedik évfolyamtól a középiskola befejezéséig vesznek részt az osztályok. A Kíspesti Munkásotthon Művelődési Ház veszi fel a kapcsolatot az általános iskolákkal és középiskolákkal, amelyek diákjai tanítási időben vesznek részt a 3x45 perc hosszúságú foglalkozásokon a művelődési házban. A 21. Színház a Nevelésért Egyesületet és programját külön bemutatjuk a következő részben.

Önismereti Kreatív Műhely

Az 1997 óta sikeresen működő műhely mottója: „Találd meg önmagad, mielőtt elveszítenéd!”. A műhelyben az alkotásnak van fontos szerepe, mint az önismeret és önkifejezés sajátos eszközének. A műhely célja a képzőművészet eszközeivel megközelíteni, majd bevonni a gyerekeket és fiatalokat a drogmegelőző programba. A munka alapja, hogy az alkotás folyamata lehetőséget ad az élmények, érzelmek feldolgozására, a konfliktusok megoldására, illetve a fantáziában és szimbolikus cselekvésben az indulatok is levezethetők. Az alkotáson keresztül átértékelődik egymás megbecsülése, önnön értékeik felismerése és kibontakoztatása. Az alkotás mellett lehetőség nyílik verbális csoportos foglalkozásokon való részvételre is. Az egyéni terápiás beszélgetéseket és a műhelyt egy szaktanár, művészetterapeuta vezeti. Minden évben sor kerül az évadzáró kiállításra, ahol a műhely bemutatja az év során született alkotásokat a Kíspesti Munkásotthon Művelődési Ház Előtér Galériájában. A Műhely munkáját már évek óta segítik a csoportba járók közül kinőtt kortárssegítők is.

Szociálterápiás szerepjáték (csak a felnőtt korosztály számára)

A komplex prevenciós tevékenység 2000 őszétől bővült ezzel a csak felnőtteknek szóló elemmel. Eddig évente két alkalommal, ősszel és tavasszal indított csoportokban ismerkedtek meg, elsősorban 22-60 éves, érdeklődők ezzel a módszerrel. A 10 alkalommal találkozó 12-15 fős csoportok igen hatékonyan működnek. A szociálterápiás szerepjáték az élet értelmét, célját érintő krízisek feldolgozásának egy módszere. Fontos, hogy a résztvevők megtanulják önmagukat illetve döntéseiket és azok következményeit vállalni. A szerepjáték legfontosabb céljai: a résztvevők saját erejébe vetett bizalmának helyreállítása; az észlelés, a testbeszéd és a nyelvi kifejezőképesség fejlesztése; biztatás a nem megalkuvó szerepek vállalására; a konfliktusokat megoldó stratégiák megismerése; valamint a másokkal való együttműködési készség javítása.

Kíspesti Munkásotthon Művelődési Ház

1911 Budapest, Teleki utca 50.

Telefon: 1-282-9826
Telefon/Fax: 1-282-9752
kmo@freemail.hu

Drogmegelőzés drámapedagógiával – Budapest, XIX. kerület

Az 1999 óta működő 21. Színház a Nevelésért Egyesület vallja, hogy a dráma a tanulásban segíti a kölcsönös megértést, az empátiát, fejleszti az elemző képességet, kérdezni tanít. Emellett pozitív értékszemléletet közvetít, mintát mutat fel, de nem marad meg a sztereotípiák szintjén. Az egyesület munkatársai évente 20-30 iskolával dolgoznak országshoz, és 100-130 foglalkozást tartanak.

Az egyesület célja, hogy a foglalkozások segítségével a gyerekek a drámajátékos kifejezőeszközökkel kommunikálni tudjanak, valamint a mindennapi élet tapasztalatait és érzéseit képesek legyenek megosztani egymással. A drámapedagógusok abban segítenek a fiataloknak, hogy megtalálják a stressz és a konfliktusok legyőzéséhez vezető utat. A drámaóra lehetőséget nyújt aktív cselekvésre, tapasztalatok, szorongások megelevenítésére. A foglalkozások az egyéni felelősség felélesztését célozzák meg, különös tekintettel a segítségkérés és segítségnyújtás problémáira.

Az egyesület úgy véli, hogy az osztály, mint közösség, képes lehet megtartani egy krízisben levő személyt, ezért hatékonyak a közösség egészét bevonó és fejlesztő foglalkozások. A program fókuszában a kortárssegítés lehetősége és módja áll. A drámajáték preventív jellegét az adja, hogy megkíséreljük indirekt módon föltárni a szenvedélybetegségek kialakulásának okait, hátterét. A foglalkozások alatt a történetépítés és a szerepek felvétele a probléma-felismerés elmélyítését, a belső és külső konfliktus körülményeit szolgálja. A drámapedagógusok nem akarnak válaszokat és jó döntéseket megfogalmazni, hanem azt akarják, hogy a gyerekek maguk találjanak ilyeneket.

Az egyesület tagjai nem oktatni szeretnének a drogfogyasztás hatásairól, veszélyeiről és tüneteiről. Tapasztalataik szerint erről a fiatalok már úgy is sokat tudnak. Céljuk a cselekvésen keresztüli tanulás segítése a „Tűnj el világ!” programmal. Azt a kérdést vizsgálja meg a foglalkozás, mit tehet egy kortársközösség, ha valaki bajban van.

A „Tűnj el világ!” alapja egy dán fiú története. A foglalkozás résztvevőinek egy része játszik a történetben, a többiek kívül maradnak azon. Ez utóbbiak a kortársközösség szerepét vizsgálják. Megtanulják a fiatalok, hogy megnézzék az események mögötti hátteret, lássák az okokat is. A résztvevők megbeszélik, mennyire felelős a fiú saját sorsának alakulásában, illetve mennyire befolyásolta a környezete. A gimnazista fiú illetve osztálytársainak szerepét építve járják körbe a diákok a központi kérdéseket: az egymásért való felelősség kialakulását, majd az egyéni és csoportos segítségnyújtás lehetőségeit. A fölvetett dán szerepeket névválasztással is távolítják a drámapedagógusok, ezzel is csökkentve a diákok felelősségét. Három tanár vesz részt az órán, így kiscsoportos foglalkozásra is sor kerülhet, amely során a diákok eljátszhatják a problémához való viszonyulásukat.

A drámapedagógia eszközeivel az egyesület munkatársai le akarják rombolni az olyan sztereotípiákat, mint például: csak buliból drogozik valaki; aki drogos, arról le kell mondan; ha olyannal barátkozol, aki kipróbálta már, te is drogos leszel; illetve aki alkoholt vagy drogot fogyaszt, azon nem lehet segíteni. Látni kell az okok között azt is, milyen az egyén családi háttere, azaz milyen problémákkal nem tud megküzdeni, mi hajtotta a drog felé.

Mára a 21. Színház a Nevelésért Egyesület által nyújtott komplex program három eleművé fejlődött. Az egyesület felismerte, hogy ugyanazzal az osztályközösséggel nem elég csak egyszer találkozni, hiszen a prevenció munka nem alkalom, hanem folyamat.

A prevenció három lépcsője:

- Kapcsolatok
- Tűnj el világ!
- Teresa

Kapcsolatok (drámajáték)

Az első találkozáskor kerül sor a drámajátéokra. A játék a szabályok mentén haladó alkotó folyamat, amely önismeretet, társismeretet fejlesztő aktív cselekvés. Célja a kreativitás és személyiségfejlesztés. Az alábbi témákat jeleníti meg az adott játék: együttműködés, rivalizálás, önérvényesítés és kirekesztés.

A 135 perc alatt a szabályjátékoktól az improvizációk változataiig jut el a csoport, miközben teljesebbé válik az önkifejezés. A csoportos játékok mellett sor kerül páros-párkereső, illetve mozgásos, rivalizációs játékokra is.

Tűnj el világ!

Ez a lépcső nem változott meg a fentiekben már bemutatott eredeti formájához képest.

Teresa

Ennek a foglalkozásnak a témája az agresszió, a kortársközösségen belüli testi és lelki bántalmazás. Megvilágításba kerül a főnök és az áldozat viszonya, játszmája és küzdelme. A csoport arra keres választ, miért alakulhatnak ki krízishelyzetek egy csoporton belül a félelem és az agresszió miatt. Ennek végigjárását nagyon fontosnak tartja az egyesület, mivel rengeteg a családból hozott konfliktus és elfojtás, melyek hátterét adják sok társas interakciónak, feszültségnek, melyre egyre több példa van már az iskolai közösségekben is. A csoport közösen gondolkodik az agresszió és a lelki terror természetéről.

A foglalkozások végén illetve után sor kerül a visszacsatolásra is. A diákok megkapják a szervezet e-mail címét, ahova eddig több mint 2500 levél érkezett.

A közvéleményt érzékenyítő és felvilágosító programok

Társadalmunkat kábítószerügyben is jellemzi a szociálpszichológusok által kettős attribúciós hibának nevezett jelenség: saját jó helyzetünket saját érdemünknek, bajainkat a világ kegyetlenségének tulajdonítjuk, míg mások baját saját cselekedeteik eredményének, jó helyzetét meg nem érdemelt szerencsájüknek látjuk. Más családok kábítószer-problémáit gyakran magyarázzuk egyéni okokkal, az érintettek pedig hasonló gyakorisággal hibáztatják szűkebb-tágabb környezetüket. Valószínűleg mindkét vélekedés tarthatatlanul egyoldalú. Szerencsésebb társadalmi jelenségként látunk a kábítószer-fogyasztást, amely azonban befolyásolható egyéni tényezők alapján eltérő mértékű veszélyt jelent az egyes családokra, de hiba lenne azt hinnünk, hogy vannak családok, melyek eleve védettek. A társadalom ebből a szempontból is kockázati közösség, melynek tagjai szolidárisak egymással, mert bármelyiküket érheti baj. Ezért fontos, hogy mindenki birtokában legyen ismereteknek a kábítószerekkel és az általuk okozott problémákkal kapcsolatban.

A következőkben olyan programokat mutatunk be, melyek a társadalom érzékenyítését, felvilágosítását szolgálják.

Természetesen ezért a célért is sokféleképpen lehet dolgozni. Klasszikus közösségi célú PR-kampányt mutatunk be Veszprémből, ahol a 25 000 példányban megjelenő ingyenes újságban tették közzé a példatárunkat is illusztráló rajzos történeteket.

Győrben szintén a tömegközlelés eszközeinek alkalmazási lehetőségeit keresték, amikor fiataloknak írtak ki ötletpályázatot a kábítószer-kérdések médiabeli megjelenítésére. Debrecenben a célzott akció eszközeit alkalmazták: a kutatások eredményeként legveszélyeztetettebbnek ítélt városrészekben rendeztek szabadidős programokkal kísért preventációs napokat, ahol a problémákkal és a kezelésükkel foglalkozó szervezetekkel, intézményekkel egyaránt találkozhatott a közönség.

A Drogbusz célja ugyancsak az, hogy házhoz, az emberek közvetlen életterébe vigye az információt, s munkájukat nem csak azért emeljük ki, mert bár alapvetően a fővárosban dolgoznak, vidéki meghívásokat is elfogadnak, hanem azért is, mert a tájékoztatás mellett a Drogprevenációs Alapítvány a gyakorlatban is képvisel egy Magyarországon nem általános szemléletet. Ártalomcsökkentő hozzáállásuk lényege, hogy nem csak az abszolút szerhasználat nélküli élet a fontos, de az is, hogy a szerhasználók a lehető legkisebb ártalmat szenvedjék el addig is, amíg felhagynak szenvedélyükkal.

Veszprémi Alexander – Veszprém

A Veszprémi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum megalakulása előtt az önkormányzat nem különített el saját költségvetésében forrást drogprevenációs tevékenységekre. A fórum megalakulása óta azonban külön költségvetési fejezetben áll rendelkezésre pénz a kábítószerügyi stratégia megvalósítására, s annak részeként a prevencióra is. Ez mindenképpen figyelemreméltó. Jelzi azt, hogy a város valóban feladatának tekinti a koordinációt és a kábítószer terjedésének visszaszorítását, valamint megmutatja, hogy a fórum alapja egy széles társadalmi összefogás.

Ezen folyamatoknak köszönhető az az ötlet is, amit röviden bemutatunk. Az ötlet nem más, mint egy kép-regény-figura, akit kitalálói Veszprémi Alexandernek neveztek el, és történeteit a hetente megjelenő Veszprémi 7 Nap című közéleti lapban, 25 000 példányban tették közzé. Az ingyenes lap révén minden veszprémi háztartásba eljutottak az elsősorban a 14-18 éveseket megszólító történetek. A szerzők (Wéber László – a kábító-szerügyi egyeztető fórum elnöke, Jurinkovics Livia – a veszprémi Alkohol-Drogsegély Ambulancia igazgatóhelyettese, Szabó Csaba – a kecskeméti HELPI Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda vezetője) kitaláltak egy figurát, megteremtették a szociális környezetét, mindennapjait. A figurát és a történeteket úgy alakítják, hogy a fiatalok azonosulni tudjanak Alexanderrel, és az is fontos kiindulópont volt, hogy ne az elrettenés és megfélemlítésen alapuljanak a történetek. A Veszprémi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodába bejáró fiatalok sokat beszélnek Alexanderről, mindenki talál benne önmagára emlékeztető vonást. Tanulhatnak történetén, kalandjain és tapasztalatain keresztül.

Veszprémben a kábító-szerügyi egyeztető fórum által fizetett hirdetésként jelentek meg a történetek. A fiatalok pozitív visszajelzésein kívül az is Alexander sikerét mutatja, hogy a laptalajdonos várpalotai és ajkai lapjában is hamarosan meg fogja jelentetni a történetet.

Veszprém Városi Kábító-szerügyi Egyeztető Fórum

Veszprémi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda
8200 Veszprém, Diófa u. 2.
Telefon: 88-327-631

VESZPRÉMI ALEX KALANDJAI

MÉG MA IS SOKAT VITATKOZOM A RÉGI HÁVERÓKAL FOGALMUK SÍNCS, MIBŐL MARIUÁNNAK KI NEM ÉRTIK, HOGY ANYAGON NEM CSUPÁN EGY „JÓ BALHÉ” SZÁMORA EZ NÁKBŐ ÖNSMERETI KALAND: BELSŐ UTÁZÁS.

JÓ, A PARTIZÁN TÉNYLEG MÁSRÓL SZÓL –VISZONT ÉGY JOBB TRIP HATALMAS FELISMERÉSEKNEZ SEGÍTNET MAGADRAL KAPCSOLATBAN ILYENKOR ÚGY HULLIK LE RÓLAD AZ ÉNEK, MINT JELMEZBÁLBAN AZ ALÁRC AZTÁN OTT ÁLLSZ MIZTELENÜL –JELMEZTELENÜL MERT HÁBA HAZUDSZ MAGADNAK, AZ ANYAG MEGMUTATJA AZ IGAZI VALÓDI!

TŐÖR EBBEN SEGIT, Ó AZ ÉN ANYAGBESZÉRLŐM, MINDIG TUDTA, HOGY ÉPPEN MIRE VAN SZÜKSÉGEML, ÉS AZT IS MI A KÖVETKEZŐ LÉPÉS, HA VALAMI ÚJAT AKAROK

IGAZ, MA REGGEL CSÁNYÁN ELISZÁMOLTAM MAGAM VELE KAPCSOLATBAN.

LE AZ ÁLARCCAL!

NÁT MEGTÖRTÉNT, ANITŐL TARTOTTAM OTT ÁLLTAM DUC NÉLKÜL, ÉS EGY FILLÉREM SEM VOLT. TODORTÓL TÉNYLEG NEM KÉRNETTEM KÖLCSÖN, MERT MÁR KÉT ADAGOT IS NYEVEN ADOTT. A TÖBBEK SZÓBA SEM JÖHETTEK... VÉRORKI LETT VOLNA, VISZONT ISZONYDAN MÁNYZOTT... VALÁML IGÁZBÓL AZT SEM TUDOM, HOGY MI, BÁRMI ANI BETÖNI AZT AZ ÚRT, AMVEL MA ÉBREDTEM.

–NEM HÍTTEM, HOGY ILYEN SIMÁN LERÁZI KÉRLEK, SEGÍTÉS TÖDI POCSÉKUL ÉBREDTEM KÉNE... VALÁML BÁRNL

LEX, MÁR MONDTAM, HOGY ÜRES A KÖZÖS SPÁZT, VEDD VÉGRE TUDOMÁSULI CSÁK A BÖLTI KÉSZLETLEM VAN DE AZ MÁR TRIPLA ÁRONI

SZERENCSÉRE KÉZNÉI, VOLT ANYA KÖNYHA. PÉNZE KÖLCSÖNVESTEM BELŐLE... MÁJD A ZSEBPÉNZEMBŐL ÚGYIS VISSZATÉSZTEM. NO IGEN, EZ A SZTU TÉNYLEG SZAR VOLT... DE MÁR JÓI JO AZÉRT IS, MERT AZ ANYAG MEGNT MEGMUTATTA, MIYEN IS VAGYOK IGÁZBÓL, GYENGE VAGYOK! EZZEL KELL SZEMBENÉZNI! DE LEGKÖZELLEBB MÁR TUDNI FOGOM, EZT IS, ÉS MÁJD BIZTOS JOBBAN KEZELEM A DOLGOT.

FOLYT. KÖV.

Médiaötlet-pályázat és PR-képzés - Győr

A Győr Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum aktív szerepet vállalt a koordinálásban, illetve ötleteivel is támogatja a fórumban résztvevő szervezetek prevenciósi tevékenységeit. A nyilvánosság megteremtését szolgáló kezdeményezéseikre hívjuk fel a figyelmet.

2002-ben irodalmi és médiapályázatot írtak ki fiatalok számára. Arra kérték őket, írják le, hogyan lehetne megszólítani társaikat droggal kapcsolatos kérdésekben, illetve hogyan lehetne velük megtalálni a közös hangot, hogy hatékonyabbak legyenek a prevenciósi programok. A szervezők abból indultak ki, hogy a média a témával általában szenzációhajhász megközelítést alkalmaz. Kevés prevenciót támogató médiaanyag készül, másrészt, ami megjelenik, az nem biztos, hogy felkelti a fiatalok érdeklődését, mert nem az ő nyelvükön szól.

A pályázat célja volt a társadalmi érzékenyítés is. Ennek érdekében a legjobb ötleteket megjelentették a Kisalföld napilapban, egyéb médiumokban, valamint az interneten is. Volt olyan fiatal, aki sms-t írt, tehát elég sokféle javaslat érkezett a pályázatra. Sajnos nem került sor az üzenetek, ötletek értékelésére, és hatékonyságvizsgálat sem készült, de a kezdeményezés mindenképpen figyelemreméltó. A jövőben esetleg lehetőség adódik annak megvizsgálására, hogyan lehetne ilyen elemeket beilleszteni egy-egy programba.

A programok megjelenési formájának alakítását, hatékonyságának növelését nagyon fontosnak tartja a Győr Városi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum. Ennek érdekében kétnapos PR-tréninget tartott a tagoknak 2005. márciusában. Eredmény többek között a fórum kommunikációs stratégiájáról történő közös gondolkodás, tervezés volt.

A közeljövőben terveznek egy kerekasztal-beszélgetést médiavezetőkkel. Fő céljuk a társadalmasítás, a legfőbb célcsoportok elérése, illetve a lakosság érzékenységeinek növelése a kábítószer-problémák iránt. Kiemelt célcsoportnak tekintik a tizenéveseket, de nem kevésbé fontos szüleik elérése, továbbá a különböző szintű döntéshozókhoz (önkormányzati, oktatási vezetők, egyéb intézményi és munkahelyi vezetők) való eljutás sem.

Habár még kísérleti jellegűek ezek a próbálkozások, mindenképpen tanulságosak a médiával való együttműködési kezdeményezések és tapasztalatok.

LÁT-SZÓ-TÉR - Drogregvenációs lakótelepi programsorozat

2003-ban a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum átfogó felmérést végzett a drogfogyasztási szokásokkal kapcsolatban. Megállapították, hogy Debrecen területén a drogrólélma a diszkók és szórakozóhelyek mellett négy lakóterületre koncentrálódik, ezek: Tócoskert, Újker, Vénker és a Fényesudvar.

A LÁT-SZÓ-TÉR programsorozat a négy lakótelep lakosságát célozza meg, a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum oszlopos tagjai, a szervezetekben dolgozó, jól képzett és tapasztalt szakemberek közreműködésével. A célcsoportot nem szűkítették le a fiatal korosztályra, mivel a gyerekek sok esetben több információval rendelkeznek szüleiknél. Éppen ezért a program összeállítása és a médiában történő meghirdetése során nagy hangsúlyt helyeznek a szülők megszólítására is. A szervezők remélik, hogy eljutnak az iskolarendszertől már kikerült fiatalokhoz is.

A program sátrát 2005 tavaszán négy egymást követő szombaton állították fel az érintett lakótelepeken. Minden korosztály számára vonzó szabadidős programokat hirdettek meg szórólapon és a helyi médiában. A – sport- és műveltségi vetélkedőkből, kulturális, zenei és gyermekprogramokból, játszóházból, filmvetítésből álló – műsorfolymba ágyazva egy-egy szervezet a drogrólélmaival összefüggő témát dolgozott fel, a bűnmegelőzéstől a volt kábítószeresek beszámolóján át, a család és a drogrólélmaig.

A sátor mellett felállították a közreműködő szervezetek bázispontjait, melyeken lehetőség volt alaposabb, személyes problémákkal foglalkozó beszélgetésekre is. A programsorozat koordinátora a fórum által 2001-ben, a drogrólélma részéként létrehozott Csomópont Drogregvenációs Információs Iroda, amely nem önálló jogi személy, hanem működését a Mezon Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodán keresztül finanszírozza az önkormányzat. Az iroda célja a drogregvenáció koordinálása, információnyújtás, hozzáférhető adatbázis működtetése a kapcsolódó szervezetekről, kapcsolattartás a szakemberekkel és a médiával, rendezvények szervezése.

Drogprevenció Alapítvány – Budapest, Drogbusz

Civil Ártalomcsökkentő Szociális Kontaktprogram (C.A.T.),

Dzsumbuj program, Megelőző-felvilágosító elterelés

A Drogprevenció Alapítvány Drogbuszának célja a megelőzés, felvilágosítás a függőségek, a kábítószeres hatása, egészségügyi-, büntetőjogi vonatkozása témakörében. A „primer prevenció mobil állomása” létrehozásának legfőbb célja az volt, hogy a busz megrendelésre oda menjen, ahol szükség van rá, tehát a szükségleteket helyben elégítse ki. A Drogbusz Budapesten a Fővárosi Önkormányzat támogatási keretének erejéig ingyenes szolgáltatást nyújt, elsősorban iskolákban, kerületi rendezvényeken, fesztiválokon. A buszban tájékoztató anyagok találhatóak, szakképzett személyzet célzott beszélgetést folytat a látogatókkal. A témák feldolgozásához filmek, brosrák, szemléltető ábrák állnak rendelkezésre.

Elsődleges célcsoportjaik a fiatalok, iskolások (elsősorban a felső tagozattól), illetve a gyermekekkel foglalkozó szakemberek (pl. védőnők, pedagógusok, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatok munkatársai), szülők, hozzátartozók, de a lakosság széles rétegeit is megcélzza a program. Így a Drogbusz nyitott intézmény minden olyan egyén számára is, aki a saját, rokona vagy ismerőse droghasználattal, függőséggel, pszichoaktív-, viselkedéses addikciókkal kapcsolatos problémáját szeretné megosztani, segítséggel kezelni.

A szolgáltatások az előre megbeszélt helyen és időpontban vehetők igénybe.

Tematikáik korcsoportoknak megfelelően vannak kidolgozva, a következő témákban: pszichoaktív szerek, szexualitás, szexuális úton terjedő betegségek (STD), HIV, hepatitisz, devianciák, ön- és társismeret, életciklusok/életfeladatok, kapcsolati hálók.

Az 1994 óta működő alapítvány küldetésének tekinti az ártalomcsökkentés filozófiájának és gyakorlatának hazai meghonosítását, terjesztését.

Az alapítvány a gyakorlatban két helyszínen biztosít ingyenes, anonim ártalomcsökkentő programot. A XIII. kerületben széles szolgáltatási skálával minden délután elérhető a Civil Ártalomcsökkentő Szociális Kontaktprogram (C.A.T.), míg a IX. kerületi Dzsumbuj közösségfejlesztő központjánál ártalomcsökkentő utcai munkát végez heti két alkalommal két munkatársuk. Az ártalomcsökkentő programban egyéni, családi konzultációra is mód van. Telefonon és személyesen is kérnek az Alapítvány munkatársaitól felvilágosítást és segítséget, akár megelőző-felvilágosító elterelés miatt is.

Drogprevenció Alapítvány
1125 Budapest, Kiss Áron utca 22/C

Telefon: 1-320-2866
(16-20 óráig),
20-939-4331
www.tucsere.hu
tucsere@hotmail.com

Mint már szót ejtettünk róla, a Gyerekparadicsom Alapítvány fő célja az aktív nevelés magyarországi terjesztésének támogatása. Kutatásunkban is kiemelten kerestük az ilyen gyakorlatot folytatókat. Kevés ilyen programot találtunk, pedig azt gondoljuk ez a legjobb prevenció: a gyerekeket, fiatalokat hozzásegíteni ahhoz, hogy megszervezzék a saját életüket a saját igényeik szerint, a saját örömeikre, amit nem szerektől, hanem saját képességeik, alkotó és önmegvalósító erejük megtapasztalásából, az egymással való együttműködésből nyernek. A következőkben ilyen tevékenységekre mutatunk be példákat.

A kecskeméti Eleven közösségi tér a folyamatosan megújuló, stratégiai célokat kitűző és megvalósító intézmény példája, és a kortárssegítőket, önkénteseket hosszú távon megtartó, tudatos és innovatív szellemi műhelyként való működése is.

A pécsi klubrendszer a város sok elemből integrált kábítószer-prevenciós és –kezelő rendszerében tölt be fontos szerepet. Azért emeltük be példatárunkba, hogy az ellátások rendszerszemléletű megszervezésére, és azon belül az aktív tevékenységi lehetőségekre irányítsuk a figyelmet.

A kecskeméti és pécsi példa intézmények érzékeny működését is mutatja, az újpesti Sirály Életmód Klub viszont abszolút civil munkával működik. Az éjszakai sportbajnokságok Egyesült Államokban született ötlete Magyarországon Óbudán landolt, hogy nálunk is sok helyen alkalmazott eszköz legyen. Segítő szándékú felnőttek felelősségtudattól áthatva 1998 óta működtetik a programot, úgy, ahogy a magyarországi civilek működni tudnak: sikeresebb pályázatok évében többféle szolgáltatást nyújtva, kicsit könnyebben, de kevésbé sikeres éveket is túlélve, személyes áldozatok árán.

ELEVEN – közösségi tér a Széchenyivárosban, Kecskemét

A helyi önkormányzat intézményeként működő HELPI Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda 1995-ben – elsősorban ifjúságpolitikai okok miatt – költözött a Belvárosból a széchenyivárosi lakótelepre. A szociálisan hátrányos helyzetű környezettel és lakótelepi léttel szembesülve hamar kiderült, hogy az intézmény alapító okiratába foglalt individuális szolgáltató feladatai (információs szolgáltatás, tanácsadás) messze nem elégték ki a helyi igényeket – a lakótelepi fiatalok elsősorban közösségi térnek, találkozáspontnak használták az intézményt.

A HELPI, a jelentkező többletfeladatok megoldása érdekében szakképzett és laikus önkéntesek segítségével 1998-ban megalapította a TÉR Ifjúságsegítő Egyesületet. A szervezet alapvető célkitűzése a lakótelepi fiatalok körülményeinek javítása, élethelyzetükből adódó hátrányaik csökkentése lett. A két szervezet az elmúlt hat évben leginkább közösségi, illetve tanulást és társadalmi beilleszkedést segítő projekteket valósított meg közösen.

Jelenleg is működik a nagyszabású, a helyi igényeket komplex módon kielégítő Széchenyivárosi Tankör projekt, amelynek lényege, hogy az iskolai felzárkóztatást segítő óraadói tevékenység mellett önismereti foglalkozások, a beilleszkedést segítő közösségi programok és alkotó együttlétek segítik a fiatalok helytállását az iskolában és az élet más színterein. Az iroda alaptevékenységén túl pedagógusok, szociális munkások foglalkoznak a fiatalokkal, egyéni és kiscsoportos formában.

Az ELEVEN Közösségi Tér létrehozásának ötlete 2002-ben merült fel a HELPI programjainak tervezése során. A HELPI – alapító okiratának módosítását követően – mostanra áll készen, hogy a különféle ifjúsági programoknak otthont adó ELEVEN működtetésével a fiatalok közösségi igényeire is képes legyen „hivatalból” reagálni.

Az ELEVEN elnevezés a létrehozó szervezetek céljait nagyon jól kifejező magyar jelentésen túl a házsámot is megadja, minthogy egy helyi sportegyesületnek a Széchenyi sétány 11. szám alatti, lakóházaktól külön álló, közművesített, földszintes, részben kihasználatlan épületében valósul meg a program. Mindemellett az ingatlan felújítását angol önkéntesek is segítették, így az ELEVEN elnevezés e közös munkára is utal.

Az ELEVEN projekt célja hiánypótló kulturális és szociális szolgáltató környezet kialakítása. Célcsoportját elsősorban a lakótelepen élő, hátrányos helyzetű, csellengő, kallódó, magányos, iskolai problémákkal küszködő, „problémás” fiatalok alkotják, a 12-20 éves korosztályból.

A projekt célterületén, a széchenyivárosi lakótelepen, közel 35.000 ember él, Kecskemét város lakosságának harmada. A városrész szociális körülményei rosszak. Különösen a gyerekek, és fiataloké a veszélyeztetettek. Hiányzik a közművelődési alpinfrastruktúra, alig akad hely a fiatalok számára, ahol hasznosan tölthetnék idejüket. Felértékelődött a közterület szerepe (játsszótereken, parkokban csoportosulnak), a deviancia (erőszak, alkoholizmus) megjelent a nyílt utcán. A projekt szervezői várakozása szerint a most induló szolgáltatást napi rendszerességgel 30-40 fiatal fogja majd igénybe venni.

A program szervezői nagyon fontosnak tartják a bemutatott célcsoport fiataljainak elérését, hiszen pontosan ők azok, akik nehezen megközelíthetőek, akik távol maradnak az intézményektől: nem vesznek részt intézményi programokban és kerülik a művelődés, a szabadidő eltöltésének „hivatalos”, direkt formáit.

Az ELEVEN létrehozásával kialakul egy alacsonyküszöbű (könnyen, önkéntesen, ingyenesen hozzáférhető) közösségi tér, mely mindenkor a látogató fiatalok kulturális hátterére épülő tevékenységeknek ad otthont - a helyi sajátosságokhoz és igényekhez alkalmazkodni képes szolgáltatókkal. Működtetésében számítanak önkéntesek segítségére is. (Potenciális partnereik: Kecskeméti Szociális Szolgáltató Központ és a RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat.)

A közösségi tér nyitva tartását a fiatalok szabadidejéhez igazítva tervezik: iskolai tanulmányi időszakban: hétköznapokon 13-22 óráig, pénteken és szombat 13-06 óráig. Nyári szünetben naponta 10-22 óráig (esetenként meghosszabbítva - igény és rendezvény szerint).

Az alábbi programokat, lehetőségeket kínálják fel a fiataloknak:

Délutánonként: csoportos tanácsadás (pályaorientáció, életvezetés), tanoda, önismereti tréningek, társasjátékok, filmklub, teaház, próbaterem és alkotóház. Hétfőgeken esténként: éjszakai játszóház, asztalitenisz- és asztalifoci-bajnokság.

A HELPI szerint fontos, hogy a programok jelentős részét a fiatalok saját maguk szervezzék – képzett közösségi vagy utcai szociális munkás illetve közművelődési szakember közreműködésével. Eközben megtanulnak csoportban dolgozni, projektet tervezni és megvalósítani, valamint gyakorolhatják a csoporton belüli szerepeket és a felelősségvállalást. Mindez segíti önmegvalósításukat és későbbi helytállásukat az élet különböző szinterein.

A kevésbé aktív fiatalok esetében elsősorban a projekt prevenciósi jellegétől várható az Eleven Közösségi Ház hasznossága, hiszen nemcsak értelmesen, hanem veszélytelenül is töltik el szabadidejüket. Az ország több nagyvárosában már évek óta működő hasonló szolgáltatások (éjszakai asztalitenisz, éjszakai játszóház stb.) bizonyították mindennek bűnmegelőzési, drogprevenciósi szerepét: a fiatal ellenőrzött helyen van, pozitív, produktív csapatban, kortársak között, így nem unatkozik, nem magányos és nem kell keresnie kalandot, izgalmat, esetleg deviáns viselkedés, drogok által kínált élményt.

HELPI Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda

6000 Kecskemét, Széchenyi sétány 2-4.
Telefon: 76-475-022, helpi@helpi.hu

TÉR Ifjúságsegítő Egyesület

6000 Kecskemét, Széchenyi sétány 2-4.
Tel.: 76-476-282, ter_venue@freemail.hu

VESZPRÉMI ALEX KALANDJAI

AMT MOST ELKONDOK MARADJON KÖRTÜNK. NEM TUDJÁK A MAVEROK SEM ANYÁÉK. A RENDŐRÖK SEM. AZ LENNE A LEGJOBB HA ÉN SEM TUDNÁK DE TUDOMI ÉS EZ MÉREG AZ ASYÁNNÁK.

PÁR HETE TÚNT FEL ELŐSZÖR CSAK EGY SÖTÉT, ALAKTALAN FOLT VOLT A HÁTTERBEN. IGAZÁBÓL, NEM LÁTTAM CSAK TUDTAM, HOGY OTT VAN OTT MÓSOGTEK, ÉS ENSEM FÉVEL.

AZTÁN EGYRE KÖZELEBB JÖTT. VALAHÁNYSZOR ÚJRA LÁTTAM, MINDIG EGY LÉPÉSSSEL KÖZELEBB VOLT. KÖRVONALAZODOTT A FIGURA: FEKETE SZERELÉSBEN KAPJUNVAL A FEJÉN. TISZTÁRA ÚGY FESZTELT, AMT EGY JEDI LOVAG. NEM AKARTAM VELE FOGLAL-KOZNI DE ZAVART, MERT TUDTAM, HOGY MIATTAN VAN ITT. ZAVART AZÉRT IS, MERT MINDIG CSAK AKKOR JÖTT, AMIKOR ANYAG ALATT VOLTAM, ÉS ENMUTT A CACCOT SEM ÉLVEZHETTEM.

SZEMBESÍTÉS

TULAJDONKÉPPEN ÖRÜLTEM, HOGY BEHOZTAK A ZSÁRUK. PONT EGY JÁRÓRBE SZÁMLÁDTAM, AKIK EGY SZÁVAMAT SEM ÉRTETTEK. MEG-SZONPÁZTATTAK, AZTÁN MOST ITT VÁGYOK. PISI MEGVOLT, ANYÁÉK MÁR A FOLYOSÓN ÉN MEG CSAK ÚJÓK, ÉS BE VÁGYOK KATTANVA DE EZT NEM TUDHATJA MEG SENKI! AZ NEM ÉRDEKEL, HOGY LEBUKTAM, AZ SEM, HOGY MIT SZÓLNAK! DE KÖNYÖRGŐM, HAD MARADJAK EGYEDÜLI A FEJEMBEN!

ÉS TÉNYLEG, ABBAN A PILLANATBAN MÁR TUDTAM IS, MIT AKAR TÖLEK. ROHADT EGY MEGVILÁGOSODÁSI/ EL ONNANI IJEDTEMBEN ELEROHANTAM FUTOTTAM, AMT A TŰZI DE MONDOD MEG NEKEM, TE HOVA MENEKÜLNÉL ÖNMAGAD ELŐLT, MERT A KAPJUNCS IS ÉN VOLTAM! BASZSZUS, ROHADTUL ÉN NÉZTEM VISSZA A SAJÁT POFÁMBA, AZ ANYAGGAL ADGDS ÉRÍTGETTEM MAGAM, MÍG KETTŐ IS LETT BELŐLEM. SZARUL BEKATTANTAM, MIT

AZTÁN MÁ, TŐÖRÉK TÖRZ-SHELÉN A SZOKÁSOS TRP KÖZBEN EGÉSZÉN KÖZEL JÖTT. ANYIRA, HOGY BELENEZHETTEM AZ ARCÁBA. DE BÄR NE TETTEM VOLNA! RÁM RÖHÖGÖTT, ÉS AZT MONDTA:

TEHÁT MOST MÁR TUDOD!

*** KÖVETKEZMÉNYEKEL FOLYTATÓK ***

Klubrendszer - Pécs

A fiatalok programszervezési lehetőségének biztosítása fontos cél a Baranya Ifjúságáért Kht. Tett-Hely Hálózata számára is. A hálózat több ifjúsági programot is működtet. Náluk a legjobban bevált közösségek: a szerepjáték klub, a pingpong és az internetcafé. A hálózat munkatársai vallják, hogy sikeres programot akkor lehet végezni, ha van érdeklődés, érdeklődést pedig úgy lehet fenntartani, ha van kellő számú, érdekes szabadidős program, amiből ki-ki kiválaszthatja a neki megfelelőt.

A hálózat tevékenységét nem szűkíti a kábítószer-fogyasztás szempontjából problémás fiatalokra. Programjaikat nem a problémás fiatalok, hanem a fiatalság egésze számára szervezik. Céljuk, hogy látókörbe kerüljön a fiatal, és időben lehessen észlelni, ha segítségre szorul. Ha pedig „csak” jól érzi magát, az is haszon, hiszen elérhetik, hogy ne is legyen később sem gond. A változatos szabadidős programok széles rétegeket vonzanak. A fiatalok érdeklődésének folyamatos fenntartása előfeltétele annak, hogy idővel kialakuljon egy bizalmi légkör, amiben már elindulhatnak őszinte beszélgetések.

Tapasztalt szakember valószínűsíti, melyik fiatal problémahordozó, akit a bizalmi légkör kialakulása után már motiválhat problémái, nehézségei vállalására. A munkatárs, amennyiben súlyosnak ítéli meg a helyzetet, felajánlja megfelelő szakember, például addiktológus segítségét, vagy a városban működő TISZTÁS-t, amely az Indít Közalapítvány által működtetett segítő hely. Így szakszerű figyelmet, segítséget kaphat a rászoruló.

A hálózat évi körülbelül 25 000 fiatallal találkozik, közülük alig 1% – 200 fő – nevezhető problémásnak, ennyien igényelnek komolyabb segítséget.

Ugyancsak a hálózat kezdeményezése a klubrendszer beindítása 2005. nyarán, aminek lényege, hogy önkéntes tevékenységbe vonják a fiatalokat, akik gyakorlatilag a saját szabadidős programjaikat szervezik meg. Önállóan kell tevékenykedniük, a program kitalálása, megszervezése, koordinálása egyaránt az ő kezükben lesz, természetesen szükség esetén a szakemberek segítenek, mellettük állnak. A program szervezése áprilisban kezdődött. A klubrendszer hasonló célokkal működik majd, mint a kecskeméti Eleven Közösségi Ház. A fiatalok megtanulnak tartalmas és érdekes programokat szervezni és csoportban, közösségben dolgozni.

A rendszer preventív szerepe vitathatatlan.

Éjféli Sportklub – Budapest, IV. kerület

A Sirály Életmód Klub alapvető célja, hogy az egészségmegőrzést szolgáló mozgásos programok szervezésével, illetve korszerű táplálkozási ismeretek felhasználásával minél szélesebb körben elterjesszen egy új, minőségi életstílust.

Tevékenységeik közül az Éjféli Sportklubot mutatjuk be, ami 1998 óta működik, a káposztásmegyeri Karinthy Frigyes Általános Művelődési Központhoz tartozó Közösségi Házban. Minden pénteken és szombaton este 8 és hajnali 2 óra között asztaliteniszezhetnek fiatalok a klubban. A célcsoportot első-sorban a lakótelepen élő hátrányos helyzetű kamaszok alkotják, akik esténként az utcán csellengnek. A klub célja, hogy ne csak a hétvégén tudjon programot kínálni, hanem hétköznapokon is, úgy könnyebb lenne egy társaságot összefogni.

A veszélyeztetett kamaszoknak szervezett éjszakai sportfoglalkozások ötlete New Yorkban, a Forest Hill-i Közösségi Házban született meg. A Hot Spots program címét egy rendőrségi szakkifejezésből nyerte: a térképnek azokat a pontjait nevezték forróknak, ahol sok piros folttal rögzítették a fiatalok által elkövetett és/vagy elszenvedett bűncselekményeket. Ilyen helyeken kezdtek el dolgozni a közösségi szociális munkások, előbb éjszakai sportolási lehetőségekkel megszólítva, majd prevenció és kortárssegítő, kortársvezető programokba bevonva a fiatalokat. A program 1984-es megindításától gyorsan országos mintaprojektté, majd mozgalommá nőtt az egész Egyesült Államokban az Éjféli Sporbajnokság.

A program hírért Szabó András, a Petőfi Csarnokban működő Kapocs Kortárssegítő Alapítvány vezetője hozta Magyarországra. Itthon az első éjszakai pingpongozásokat dr. Faragó Sándor gyermekorvos indította el a főváros III. kerületében levő rendelőben. Az 1993 óta folyamatos tevékenységnek a Jövőbarát Alapítvány ad keretet. Az időközben Magyarországon is országossá vált mozgalmat az Ifjúsági Minisztérium is támogatta.

A Forró Pontok program magyarországi komplex adaptálását a Nyitott Képzések Egyesülete kezdeményezte – Kovács Erzsébet és Pordán Sarolta vezetésével – Budapesten, Csepelen és Pesterzsébeten. Diósi Pál Aszfaltkirályság című kutatása (In: Fiatalok az utcán. Budapesti Művelődési Központ, 2001) kimutatta a program bevezetését indokló szükségleteket, de finanszírozás és egyéb feltételek hiánya miatt a program néhány év után mindkét helyen elsorvadt.

A Sirály Életmód Klub 1998-ban döntött úgy, hogy életre hív egy önálló újpesti éjszakai sportklubot, a már korábban működő klubok tapasztalataira építve. Az újpesti önkormányzat is támogatta az ötletet, így használhatják bérleti díj fizetése nélkül a káposztásmegyeri Közösségi Házat.

A klubban rendszeresen 3-4 asztalon pingpongoznak. Átlagosan 40-50 12-15 éves fiatal fordul meg a klubban éjszakánként. A klub szerepe többértű: család pótló, szórakoztató, szociális sport- és játéklklub. Legfontosabb célkitűzése az, hogy alternatívát nyújtson az utcán levő fiataloknak a kábítószerezéssel és alkohollal való ismerkedés helyett. A klubban másféle játékokat is lehet játszani, illetve mindig jelen van ügyeletet ellátó felnőtt önkéntes is, akihez bizalommal fordulhatnak a fiatalok. Korábban sikerült pályázatot nyerni arra, hogy pszichodráma foglalkozások is legyenek a klubban. Bár nagyon népszerű volt a fiatalok körében, jelenleg anyagi keret hiányában nem működik.

Sirály Életmód Klub

1046 Budapest, Lóverseny tér 6.

1046 Budapest, Lóverseny tér 6.

Telefon: 1-368-47-39, www.siraly sport.hu

Jövőbarát Alapítvány

1033 Budapest, Pethe Ferenc tér 1-3

Telefon: 1-368-2636

<http://www.c3.hu/~ej sport>, ej sport@ax.hu

A fiatal önkéntesekkel, kortárssegítőkkal végzett munkát messziről nézők is hamar átlátják az előnyöket. Elmélyültebb megfigyelők és az ilyen programokban dolgozók tudják, milyen nagy a hatás magukra a kortárssegítőkre. Mintegy védőoltásként hat vissza rájuk a tevékenység. A magyarázat a pszichológusok által kognitív disszonanciának nevezett jelenség, ami szerencsére hétköznapi tapasztaltok alapján is könnyen felismerhető: a lélek nehezen tűri, hogy tartós különbség legyen a beszéd és a cselekedetek között. Aki a szerek veszélyeiről szól, feloldhatatlan önellentmondásba kerül, ha önmaga szerekhez nyúl. És nagyon erős a szó: a kimondott szavak valósága azonosulásra kényszerítő, mindenekelőtt a beszélőre. A következőkben tehát kortárssegítő alkalmazására biztató példákat mutatunk be. A debreceni KEFE orvosegyetemisták amerikai kortársoktatói programjából ered. Egy kiképző program egyik eredményeként alapítottak saját egyesületet a résztvevők, még a kilencvenes évek közepén.

Pécsen több szervezetben is régóta dolgoznak kortárssegítőkkal. Az INDÍT Közalapítvány nagyrészt kortárssegítői tapasztalatokkal is rendelkező fiatal szakemberekkel működteti bulisegély szolgáltatát szórakozóhelyeken.

Úgy tűnik, ennek a fajta munkának egyre több helyen látják szükségességét. Ezt tapasztalva két olyan programot is bemutatunk röviden – Békéscsabáról illetve Székesfehérvárról –, melyek most kezdenek ilyen szolgáltatásba. Talán esélyt mutat az ilyen programok szaporodására a fehérvári leírás egy mondata: „Volt már rá példa, hogy a szórakozóhely tulajdonosa hívta meg a kortárssegítőket, sőt fizetett is valamennyit munkájukért.”

Kortárssegítők saját szervezete - Debrecen

A Kortársak az Egészséges Fiatalokért Egyesület (KEFE) képzett fiatal kortárssegítő kezdeményezésére – a szakmai vezetést és koordinálást végző – három felnőtt szakember támogatásával alakult 1996-ban. A szervezet küldetése, hogy a képzett és tájékozott fiatalok multiplikátorként, önkéntes munkával segítsék és tájékoztassák fiatal kortársaikat a mentálhigiéné és az egészségmegőrzés kérdéseiben. A kortárssegítők a testi, lelki egészséget értékékként beállító viselkedésmintát közvetítenek az iskolákban, iskolai és szabadidős ifjúsági rendezvényeken, táborokban. Az egyesület vallja, hogy a fiatalok elrettentése helyett alternatív viselkedésmintákat kell ajánlani, melyek védelmet nyújtanak.

A KEFE célja, hogy prevenció és segítő munkája során a fiatalok körében jelentősen csökkenjenek a deviáns magatartásformákat gyakorlók száma, valamint a belső források és eszközök felszabadításával javuljon a fiatalok alkalmazkodóképessége. Konfliktuskezelési technikák és megküzdési stratégiák átadásával igyekeznek megkönnyíteni a társadalomba való beilleszkedést, és ezáltal a harmonikusabb, kiegyensúlyozottabb családi és társadalmi élet megteremtését.

A KEFE az alábbi érvekkel támasztja alá a kortárssegítők alkalmazásának fontosságát:

- a serdülő korosztály szocializációjában fokozott szerepet kap a kortárs csoport;
- rendelkeznek a fiatalok sajátos szubkultúrájával, nyelvi sajátosságaival;
- hasonló problémákkal küzdenek, ugyanazokat a helyzeteket, érzéseket élik át;
- előnyük, hogy mindennapi kapcsolatban állnak társaikkal, közösségeikbe általuk be lehet vinni az információt, közvetíteni lehet a szaksegítséget;
- olyan témákról tudnak hitelesen és őszintén beszélni, melyekben a felnőtt és fiatalabb generáció között általában szakadék van.

A kompetenciák, határok, feladatok és célok állandó tudatosításával próbálják elkerülni, megelőzni a segítő szerepben rejlő csapdákat. Ennek eszköze az állandó, folyamatos, felnőtt – lehetőleg szakember – által nyújtott támogatás, szupervíziós segítség. A felkészült felnőtt segítő – aki tisztában van a kortárssegítők szerepével – nem csupán tevékenységük szakmai és intézményi legitimizálása miatt nélkülözhetetlen, hanem elsősorban a kortárssegítők lelki egészségének védelméért. Olyan értékekkel vértetik fel a kortárssegítőket, melyek védenek a deviáns csoportok, viselkedésminták nyomásától. Fontos a feszültségek, indulatok kezelésének technikáinak, és az élet nehézségeivel való megküzdés személyes módszereinek elsajátításának és alkalmazásának serkentése.

Megkereső szolgáltatás – BuliSegély szolgálat – Pécs

Az INDIT Közalapítvány egy olyan integrált terápiás rendszert fog össze, amely több intézményből (drogambulancia, szenvedélybetegek nappali intézménye, drogrehabilitációs otthon, félutas ház) és kapcsolódó munkacsoportokból (Mérőföldkő Egyesület, Drogprevenációs Munkacsoport Egyesület, BuliSegély, „Füge” Drogprevenációs Munkacsoport) tevődik össze. A „Tisztás” Szendélybetegek Nappali Intézménye olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyek hozzájárulnak a drogok okozta ártalmak mérsékléséhez. A szolgáltatásaikat igénybe vevőkkel szemben nem elvárás a teljes absztinencia, szermentesség. Legfontosabb szolgáltatásai: klubfoglalkozások (filmklub, alkotócsoporthoz), csoportfoglalkozások (felkérésre közoktatási intézményekben is – prevenció); egyéni konzultáció, krízisintervenció, szociális ügyintézés; jogsegély szolgálat; AIDS, hepatitiszprevenció; speciális ártalomcsökkentő programok (metadon-program, tücsere, óvszerosztás); un. „drop in” szolgáltatások (mosás, mosakodás, napi kétszeri hideg étkeztetés); BuliSegély szolgálat; utcai szociális munka (információ-nyújtás a droghasználat veszélyeiről, óvszerosztás, mobil tücsere-program, tájékoztatás, krízisintervenció).

A megkereső szolgáltatások egyik eleme a „Bulisegély”, adott helyszíneken rendszeresen jelenlévő ártalomcsökkentő szemléletű, preventív program. Ez az elérő és informáló szolgálat 2000 szeptembere óta heti-kétheti rendszerességgel megtalálható Pécs számos szórakozó helyén: Pécsi Egyetemi Klub, Hard Rák Café, B52, CITY Club, Szenes Club, és Siófokon a Palace Discoban. Alkalomszerűen különböző eseményeken, rendezvényeken is nyújt prevenció, a droghasználattal kapcsolatos, életvezetési, jogi ismereteket, illetve a különböző segítő intézményekről ad felvilágosítást.

A BuliSegély elindítása mögött az a gondolat áll, hogy a zenés-táncos szórakozóhelyeken drogokat használók valószínűleg nem keresnének fel segítő szolgáltatásokat. Ezért a segítőknél kell elmenni hozzájuk, azaz az adott szórakozóhelyen kell megszervezni egy fiatalokból álló interaktív szolgáltatást.

A munka elsődleges célkitűzése a drogokkal, iskolával, felnőttekkel, munkanélküliséggel, bűncselekményekkel, szexszel és a szexuális szerepekkel kapcsolatos attitűdváltozás ösztönzése.

Munkatársai végzett illetve végzős szociális munkások, pszichológusok, addiktológiai konzultánsok, akiknek egy része korábban kortárssegítő programokban is szerzett hasznos szakmai tapasztalatokat.

Kortárssegítők a szórakozóhelyeken – Székesfehérvár

A székesfehérvári Alba Caritas Hungarica Alapítvány Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat évek óta folyamatosan tart kortársképzéseket diákok számára. A 30 órás alapozó után, egy újabb pályázati támogatásból, most már lehetőségük van további 60 órás ismeretbővítésre is. A fiataloknak havonta vehetnek részt konzultációs foglalkozásokon, amelyek célja az önismeret bővítése és a személyes beszélgetés.

A RÉV Szolgálat úgy gondolta, hogy a kortárssegítők ne csak közvetlen közösségükben és az iskolákban tartsanak beszélgetéseket, hanem próbáljanak meg akkor is eljutni a fiatalokhoz, amikor egy-egy szórakozóhelyen vannak, és közvetlenül ki vannak téve a különböző veszélyeknek és csábításoknak.

Kutatásunk idején a program bejáratás és tesztelés alatt állt. A kortárssegítők képzése a gyakorlati résznél tartott: felügyelet mellett indították a szórakozóhelyeken a munkát – külön asztalnál ülnek a kortárssegítők, akiken feliratok is jelzik, hogy kik ők. Megpróbálnak beszélgetéseket kezdeményezni a fiatalokkal.

A diszkókon kívül megjelennek a kortárssegítők a Hangosztás koncertjein is. Volt már rá példa, hogy a szórakozóhely tulajdonosa hívta meg a kortárssegítőket, sőt fizetett is valamilyen munkájukért.

Alba Caritas Hungarica Alapítvány
Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat
8000 Székesfehérvár, Móri út 20.
Telefon: 22-506-606
szrev@fehervar.hu

VESZPRÉMI ALEX KALANDJAI

AZ ELMÚLT HETEK NAGYON KEMÉNYEK VOLTAK, AZUTÁN, HOGY BEVITTEK A RENDŐRÖK ÉS A DOKTORISZTÉM POZITÍV LETT, NAGYON SOK KAPcsolatOM MEGVÁLTOZOTT. ELŐSZÖR IS A CSALÁDONNÁL.

ÍGY A BAJBAN VALAHOSY, NEM IS TUDOM, KÖZELEBB KERÜLTÜNK EGYMÁSHOZ. A LEBUKÁSOKRÓK CSAK MAGAMMAL VOLTAM ELFOGLALVA, DE AZÓTA MEGERTETTEM, HOGY EZ A TÖRTÉNET NEM EGYEDÜL RÖGLAM SZÓL.

A SZÜLEIM PERSE NAGYON KI VOLTAK AKADVA, NEM IS ANYYRA RÁM, AK-KABB MAGUKRA, AMÉRT NEM VETTÉK ÉSZRE, HOGY ANYÁGYZOM, SOSEM FOGOM ELFELEJTENI ANYÁT, ANOGY A RENDŐR SÉGI FOLYOSÓN AZON ZOKDAS, INFÉLE BÜNZÖZT NEVELT A FÁBÓL.

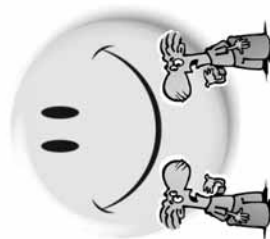
ÉS VALÓBAN, EGÉSZEN AIDIG A PILLA, NAGIS NEKEM ESZENBE NEM JUTOTT, HOGY EZÉRT A NÉMÁNY ELSZÓVOTT FÜLÉRT ÉS BENYALT BÖGYÖÉRT TÉNYLEG LECSUKHATNAK, ANKAR TOBB ÉVRE IS.

ELTERELÉS

PEDIG DE! NA NEM LENNE EZ AZ ELTERELÉS, TÉNYLEG JÖNNE A BÖRTÖN, SZÓVAL, ÚGY DÖNTÖTTEM, RENDESÉN VÉGIGCSÁLÓM. HENTETE EZ A KÉT ÓRA A LEGKEVESEBB, AMIT MEGTÉNYEK ÖNMAGAMÉRT ÉS ANYÁ ÉKÉRT. TISZTÁZN AKAROM MAGAM, ÉS AZT SEM SZERETNÉM, HOGY A CSALÁDOMNAK SZÉGYENKEDNE KELLTEN MATTAM, ÚGYHOSY MOST HAT HÓNAPIG RENDSZERESÉN BEJÁROK AZ DÓPONTOKRA IDE, AZ AMBULANCIÁRA.

AZTÁN ITT VAN A MÁSKÉ. AZ ANYAG ÉL, ELTÁVOLDOVTAM TÖLE, ELTÁVOLDOVTAM. MERT ÚGY ÉRZEM, HOGY MEGCSÁLT, HOGY BECSAPOTT, ÁTVERT ÉS KIGYÚVOLT LEG-UTÓBB, ANKOROR SZEMBÉLLÍTOTT SALJÁT MAGAMMAL, CSAK RÖHÖGÖTT RAITTAM, MIKÖZBEN ÉN RETTEGTEM, HOGY ÚGY MARADOK... TUDATHASÁIDT ÁLLAPOTBAN KETTEN EGY TESTBEN, EZEK UTÁN, HOGYAN IS BIZHATNÉK, MEG BENNET?

NEM AKARTAM A MÚLTOKRI ESETEMRŐL, BE-SZÉLNÉ, DE AZ ITTEN PSZICHOLOGIUS MÉRS KISSZÉLNÉ BELŐLEM, ÉS TUDOD, NAGYON JÓT MONDOTT RÁI, AZT MONDTA, LEHETSÉGES, HOGY A TUDATOM VEDEKEZETT ÍGY, SZERENTE AZ ANYAG HATÁSÁRA VALÓJÁBAN A ROSSZ LEKISMERETEM SZÓLT HOZZÁM, EZ PEDIG NAGYON IS TERMÉSZLETES REAKCÓ LYEN ESET-BEL, VAGYS HÁT, EZEK SZERINT MÉRS CSÁK NORMÁLIS VAGYOK! ÉRTEPT MOODORMÁLIS!

Tervezett bulisegély szolgálat – Békéscsaba

A békéscsabai MI-ÉRTÜNK Prevenációs és Segítő Egyesület tervei szerint 2005. júniusában indítja be saját bulisegély szolgálatát. A 2000-ben alakult szervezet komplex és integrált alacsonyküszöbű, ártalomcsökkentő szolgáltatásokat nyújt. Prevenációs, közösségi, ifjúsági, családi, szabadidős és kulturális programokat szerveznek, elsősorban a 15–30 éves korosztálynak, programjaik rendszeresek, évente több alkalommal ismétlődnek. Drogprevenációs feladatokat látnak el általános és középiskolákban. Folyamatosan működtetnek klubokat és támogatnak önszervező csoportokat is.

Az utcai megkereső munkájuk célja információnyújtás a droghasználat veszélyeiről, jogsegély, HIV-, hepatitisz-prevenció, óvszerosztás, mobil tűcsere-program, tájékoztatás az igénybe vehető anonim és egyéb szolgáltatásokról, illetve szükség esetén szociális ügyek intézése, lelki segítség nyújtása, krízis intervenció, szuicidprevenció. A tervezett bulisegély szolgálat célja: biztonságosabb droghasználat, biztonságosabb szex, biztonságosabb tánc érdekében, személyes illetve írásos tájékoztatók osztásával végzett prevenció, elsősegély, óvszer, vitaminok, ásványvíz biztosítása. Tevékenységükkel szeretnék elősegíteni a szenvedélybetegségek kialakulásának korai felismerését, valamint kezelését. A bulisegély szolgálatot kortárssegítők bevonásával működtetik.

Iskolai mentálhigiénés szolgáltatások

Nagyon változatos képet mutat az iskolákban a kábítószer-problémákkal való foglalkozás. Sok helyütt még ma is homokba dugják a fejüket, és szóba sem hoznak ilyen témákat. Az iskolák többségében tartanak prevenció előadásokat. Anélkül, hogy részletes elemzésükbe fognánk, rögzíthetjük, ezek többségét a diákok unalmasnak, ötlettelennak, magukat az előadókat (is) zavarba hozónak látják, a jó szándékot nem támogatja jó módszertan. Azután vannak olyan iskolák, melyek komplex szolgáltatást igyekeznek felépíteni, a drog-problémák bemutatását és kezelését mentálhigiénés szolgáltatások rendszerébe illesztve. Ha arra gondolunk, hogy a tankötelezettség okán ma 18 éves koráig minden fiatalnak kapcsolatban kell állnia valamely közoktatási intézménnyel, könnyű belátnunk, hogy leghatékonyabb és legolcsóbb megoldás az iskolában elérni a fiatalokat. Ahogy évtizedekkel ezelőtt az oltások és a fogászat biztosítását az iskolákhoz kapcsolták, úgy van létjogosultsága a mentális egészséget szolgáló feladatoknak az iskolákhoz rendelésének, mind a prevenció, mind a szakellátások közvetítése tekintetében. Persze világos társadalmi megrendelés – és finanszírozás – hiányában még jó idő el fog telni felelősségelhárító álvitákkal, de mi világosan le akarjuk tenni voksunkat iskolai mentálhigiénés programok bemutatásával. Szerencsére van mit mutatnunk.

A Debreceni Egyetem komplex mentálhigiénés programja sok kreatív elemet és közreműködőt fog össze, ezek egyikét – a Mozgó-társ elérő és motivációs szolgáltatást – részletesebben is bemutatjuk.

A győri Széchenyi Egyetemen a helyi RÉV Szenvedélybeteg–segítő Szolgálat most kezdte el a munkát, melynek okait és céljait mutatjuk be.

Tiszaújvárosi példánk tulajdonképpen egyszerre iskolai és települési, hiszen a település egyetlen középiskolája mentálhigiénés szolgáltatási rendszeréről írhatunk.

A Kaposvári Menta Lelki Egészségvédő Egyesület a szolgáltatások tudatos építésére és a szektorközi együttműködésre is példát ad, hiszen egy telefonos szolgálat felállításától iskolai fogadóórákon nyújtott személyes segítő szolgáltatás kialakításáig ível munkájuk.

Végezetül egy kakukktojásnak is látható programot mutatunk be, hiszen a Belvárosi Tanoda Alapítvány és a belőle kinőtt Megálló Csoport Alapítvány egész történetét nézve bajos megmondani, hogy egy iskolának van-e mentálhigiénés szolgáltatása, vagy éppen egy mentálhigiénés problémarendszer kezelésének egyik eszköze a különleges iskola. Már nagy és hosszú távú pályázatok kiírásai is elismerik, hogy szükség van ilyen nagyon komplex, többféle intézményrendszer találkozásánál speciális eszközöket alkalmazva dolgozó intézményekre. Példatárunk céljából adódóan itt nem tanodák alapítására akarunk felhívni, hanem azért mutatjuk be a Megálló Csoportot, mert azt gondoljuk, a rendszerszemléletű gondolkodás azoknak is segít, akik más, talán kevésbé súlyos problémák kezelésére vállalkoznak – éppen azért, hogy minél kevesebb fiatal szoruljon a – szó sok értelmében – életmentő tanodák segítségére.

Mozgó-társ – Debrecen

A Debreceni Egyetemen 2001-ben indult el az országban akkor még egyedülálló mentálhigiénés program, amely keretében működik az Ariadné Fonala Alacsonyküszöbű Mentálhigiénés és Drogkonzultációs Szolgálat, melyet a hét minden napján elérhetnek a hallgatók. Mivel az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a mentálhigiénés és drogproblémákkal küzdő fiataloknak csak egy részét tudta elérni a program, egy háromlépcsős szolgáltatás kiépítését kezdték el a szakemberek.

Az első lépcső a Mozgó-társ elérő és motivációs szolgáltatás. Ebben a programrészben a kiképzett kortárssegítők a hallgatók számára szervezett szabadidős programokon információs standot működtetnek. A fiatalok nagyobb csoportjait vonzó zenés, táncos szórakozóhelyeken elsősorban közérzeti, pszichológiai problémák megfelelő kezeléséhez nyújtanak segítséget. Ennek formái: személyes konzultáció, információadás, ismertető anyagok eljuttatása, vitaminok biztosítása, a jelenlévők figyelmének felhívása a biztonságos szórakozóhelyek által nyújtott szolgáltatásokra, elsősegélynyújtás.

Második lépcső maga a mentálhigiénés és droggonzultációs szolgálat. Az alábbi gondokkal fordulnak hozzájuk a diákok: életvezetési problémák; alkohol és illegális szerek fogyasztása, valamint következményei; szülőkkel való kapcsolat; családtól, otthontól való elszakadás; új közösségbe illeszkedés zavarai; tanulási problémák; pályaválasztással kapcsolatos kérdések; perspektívátlanság; konfliktuskezelési nehézségek; párkapcsolati problémák; szexuális étellel kapcsolatos gondok; önértékelési problémák, drogfogyasztással kapcsolatos kérdések.

Harmadik lépcső a támogató csoportok kialakítása. Ezen csoportok célja: önismeret, kommunikációs készség fejlesztése, kapcsolatteremtés, közösséghez tartozás és alternatív szabadidős programok kínálása.

A program újszerűsége komplexitásában áll, és abban, hogy nem csak ad hoc módon érik el a hallgatókat, továbbá a segítői munkát kortársak végzik, ami növeli a szolgáltatás elfogadottságát. Fontos, hogy a hallgatókat saját életterükben igyekeznek elérni a kortársak. A program hatékonyságát növeli, hogy a professzionális segítőik és kortárssegítőik egymást erősítve lépnek fel.

A Mozgó-társ szolgálat koordinátora a Lelkierő Egyesület. A szakmai felügyeletet a Debreceni Egyetem Mentálhigiénés Programja és a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum biztosítja.

Lelkierő Egyesület
Debreceni Egyetem Mentálhigiénés Program
4032 Debrecen,
Mikszáth Kálmán u. 67. fszt. 2.

Telefon: 52-414-089
Fax: 52-429-610
Email: lelkiero@freemail.hu
www.lelkiero.unideb.hu
lelkiero@freemail.hu

Egyetemi Drogkonzultációs Iroda – Győr

A Szt. Cirill és Method Alapítvány által létrehozott győri RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat célja a függőségekkel kapcsolatos kockázatok és károk megelőzése illetve csökkentése és kezelése. Az alacsonyküszöbű, pszicho-szociális ellátást nyújtó szolgálat tevékenysége kiterjed a prevenció–terápia–rehabilitáció hármas egységére.

2004 őszén indították be a Széchenyi Egyetemen Drogkonzultációs Irodájukat. A Hallgatói Önkormányzattól kaptak egy helyiséget, és csütörtökönként négy órán át ott fogadják a hallgatókat. Komoly kampányt kellett folytatniuk, hogy felkeltsék a diákok érdeklődését szolgáltatásaik iránt.

Fontos megemlíteni, hogy nem drogprevenció irodaként hirdették magukat, hanem olyan irodaként, ahol lehetőség van konzultációra, ahol életvezetési tanácsadással állnak rendelkezésükre, a kliensek teljesíthetik hat hónapos megelőző-felvilágosító kezelésüket, valamint egy pszichológussal megbeszélhetik gondjaikat. Az irodában két szociális munkás, egy szociálpedagógus és egy pszichológus dolgozik.

A helyszín kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy közel legyen a kollégiumhoz. Ennek hátterében az áll, hogy bár a városban készült felmérések azt mutatják, az egyetemisták, különösen a kollégisták körében nagy arányú a szerhasználat, a RÉV szolgáltatásait igénybe vevők között mégsem tűnnek fel hallgatók. A RÉV munkatársai ezt többek között azzal magyarázzák, hogy körükben kisebb a lebukás veszélye, hiszen a szerhasználat általában a kollégiumban, albéreletekben, valamint egyetemi szórakozóhelyeken történik, ahol rendőrök általában nincsenek jelen. A konzultációs iroda megnyitásával és működtetésével pont ezt a célcsoportot próbálják meg elérni a szolgálat munkatársai.

„Titokszoba” - Tiszaújváros

A titokszoba szolgáltatás az Eötvös József Gimnázium és Szakképző Iskola és Kollégium Brassai telephelyén működik immár negyedik éve. Jelenleg két szociálpedagógus végzettségű családgyógyász heti két órában áll a fiatalok rendelkezésére egy külön helyiségben. Céljuk, hogy – a szociálpedagógia kompetenciahatárain belül – segítsék a tanulóknak problémaszituációinak azonosítását.

A szolgáltatást a középiskolába járó korosztálynak nyújtják, mivel a 14-18 éves fiatalok körében egyre nagyobb számban fordulnak elő súlyos magatartás-, kapcsolati- és teljesítményzavarok, kábítószer-fogyasztás és -terjesztés, serdülőkori nem kívánt terhesség, öngyilkosság és fiatalkori bűnözés. Családgyógyászai tapasztalataik azt mutatják, hogy sok családban hiányzik a nyílt és őszinte kommunikáció, a gyerekek nem tudnak vagy nem akarnak problémáikkal, kérdéseikkel szüleikhez vagy más felnőttekhez fordulni.

A legtöbb fiatal erős érzelmi telítettséggel érkezik a beszélgetésekre és az addig korlátok közé szorított feszültségeik az intim, bizalmas légkörben felszabadulnak és sikeresen elaborálódnak. A családgyógyászok segítenek a fiataloknak megfogalmazni érzéseiket, kapaszkodókat nyújtanak a problémaazonosításhoz, a közösen feltárt megoldási alternatívákkal hozzásegítik őket a helyes döntések meghozatalához. Munkamódszerük a Rogersi non-direktív beszélgetésvezetési technikákon alapuló segítő beszélgetés.

A szolgáltatást nyújtó családgyógyászok tevékenységük kezdetén osztályfőnöki órák keretében propagálták új szolgáltatásukat, bemutakoztak a diákoknak, illetve a helyi sajátosságokról, a fiatalok drogfogyasztási szokásairól kérdőíves felméréseket is készítettek egy-két osztályban. A szolgáltatás bevezetését megelőző beszélgetések kapcsán kiderült, hogy a diákoknak igénye van a segítő beszélgetésekre, a kapcsolati, tanulási nehézségeik, családi konfliktusaik kezeléséhez nyújtott tanácsadásra.

A titokszoba eredményességét mutatja, hogy a gyermekek egy része nem csak az iskolában kereste meg a szociálpedagógusokat, hanem utóbb a szolgálatnál is megjelent. A visszajelzésekből tudják, hogy a náluk megfordult diákok a későbbiekben nyíltabban, őszintebben fordultak a pedagógusokhoz és szüleikhez is. Kreatívabban és adekvátabban kezelték konfliktusaikat és szívesen adtak tanácsokat társaiknak.

Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
3580 Tiszaújváros, Mátyás király út 34.

Telefon: 49-544-560,
544-575, 544-576
Fax: 49-544-571
cssk@tujvaros.hu

Iskolai fogadóórák - Kaposvár

A kaposvári Menta Lelki Egészségvédő Egyesület 2000-ben indult ifjúsági lelki telefonszolgálat jogi háttereként jött létre. Céljuk, hogy személyes segítő kapcsolathoz juttassák a hozzájuk fordulókat. A szolgáltatásnál dolgozó önkénteseknek folyamatosan képzést biztosítanak, amely során azt is megtanítják, hogy drogprobléma esetben hová irányíthatják a telefonálót.

Vannak olyan kaposvári középiskolák, ahová rendszeresen járnak. Bizonyos órákon ott vannak, egyéni fogadóórákat tartanak. Rendszeresen, állandó időpontban tartanak mentálhigiénés és pszichológiai konzultációt. Az egyesület kiemeli annak fontosságát, hogy az iskolák beengedik a külső szakembert. A diákokat igazoltan kiengedik a tanárok ezekre az előre megbeszélte fogadóórákra. A rendszer sikerének alapja a kölcsönös bizalom az iskolák munkatársai, az egyesület szakemberei és a diákok között.

Az egyesület emellett az iskolákban lelki-egészségvédelem témában délutáni beszélgetéseket is vezet. A prevenciónál azt tartják fontosnak, hogy a gyerekeknek és fiataloknak a megfelelő helyen és megfelelő időben legyen információja - akár személyes találkozón, akár telefonszolgálaton keresztül.

Menta Lelki Egészségvédő Egyesület

7400 Kaposvár, Búzavirág u. 13.

Telefon: 30-581-61-60

vagy 30-410-46-71

VESZPRÉMI ALEX KALANDJAI

ANÓTA AZ ELTERELÉS TART. SOKAT GONDOLKODOM MAGAMRÓL TISZTA FELJEL IS. ÉS AZT HÍZEM. RÁJÖTTEM VALAMIRE! RÁJÖTTEM, HOGY CSAPDÁBA KERÜLTEM. HOGY AZ ANYAG TULAJ. DONKÉPPEN ZSÁKUTCÁBA VIT.

A DROG UGYAN CSAK SAJÁT MAGAM. BÓL. MERTVE ÉPÍTETT ENEMEM. A BELSŐ UTAZÁSOMHOZ VALÓJÁBAN CSAK A MÁR MEGELVŐ ÉLÉNYEIMET HASZNÁLTA. LÁTAT NEM TETT HOZZÁ CSAK A RÉG. ENKET VETITETTE. IGAZ. MÁSKÉPP. PERSZE, NEM MONDOM, HOGY EZ NEM VOLT EGY IZGALMAS KALAND. VISZONT ELÉGÉ BEZÁRT SAJÁT VILÁGOMBA.

BE KELL LÁTOM, HOGY SZÉP LÁSSAN ELVESZITTEM A VALÓDI KAPCSOLATO. MÁT A KÜLVILÁGGAL ÉS EGY ÁRNYÉK. VILÁGBA MENEKÜLTEM. EGY LÁTSZAT VÁLÓSÁGBA, AMELY UGYAN TÖKÉLETESEN PASSZOLT HOZZÁM, DE SEMMIVEL SEM VOLT TÖBB ANNÁL, MINT ANI ÉN VAGYOK. HÉZ BELŐLEM ÉPÜLT KÖRÉN!

MÁRPEDIG, HA EBBEN RAGADOK, VALÓBAN NEM LEHETEK MÁS. CSAK ÖNMAGAM ÁRNYÉ. KA EZZEL TULAJDONKÉPPEN MOSTANÁBAN SZEMBESÜLTEM. ANÓTA ANNÁT ISMERTEM.

EGY FUTÓNAPON TALÁLKOZTUNK ELŐSZÖR, AHOVÁ MI CSALÁDLILAG NEVEZTÜNK. KARESZ. AZ OSZTÁLYTÁRSAM IS OTT VOLT... A KEZ. VESÉVEL, AKNEK A LEGJOBB BARÁTNOJÉ ANNA, NHETILEN EZ A LÁNY! NAGYON TUD PÖRÖGN. ANDEFENÉLE DROG NÉLKÜL IS.

AZT HÍZEM, VALÓJÁBAN Ő MAGA A DROG. MAGÁVAL RAGADÓ. IZGALMAS, VIBRÁLÓ. MÁGOM HETE JÁRUNK. ÉS MOSTANRA AZON KAPTAM MAGAM. HOGY SZÁMOMRA SOKKAL ÉRDEKESEBB LETT AZ Ő LÉNYE, MINT AZ ÉN MÓKUSKERÉKBE ZÁRT MAGÁVALÓSÁGOM.

ANKOR OTTHON BEJELENTETTEM A KARE. SZÉKKAL TERVEZETT KÖZÖS, NYÁRI RAFTING TURÁNKAT, ÉS E KAPCSÁN SZÓBA KERÜLT ANNA IS. ANYA RÖSTÖN LEVETTE A SZITUT.

KI AZ ÁRNYÉKBÓL?

APA KJELENTETTE, HOGY SZERENTE ENEMEM EGY MINDEN EDIGÉNÉL DURVÁBB FÜGGŐSÉG VESZÉLYE FENYEGET... OLYASMÍ, AMELYÉRT EGYKÖRÖN Ő IS NAGY ÁRAT FIZETETT. KÖZBEN JELENTŐSÉGTELJESEN ANYA FELÉ BICCENTETT, AKI ERRE JÖL BOKÁN RÚGTA.

DE ELENGTETKI MOST MÉG VAN EGY KIS HALTÁS A SULIBAN... MEG ITT. ÚTÁNA VISZONT KISZABADULOK EZEKBÓL A SZÜK KEPKOC. KÁKBÓL. KEZDŐDK ÉLETEM LEGSZÉBB NYARAI!

Megálló Csoport – Budapest, VIII. kerület

Győrik Edit és Olasz Csaba írása

A 15 éves Belvárosi Tanoda Alapítvány részeként született a Megálló Csoport. A Megálló Csoport Alapítványt 2005. január 16-án önálló szervezetként bejegyezte a bíróság. A Tanodában olyan deviáns fiatalok tanulnak, akik tanulási vagy egyéb életvezetési problémáik miatt kihullottak a normális tanmenetű iskolákból. Itt egy olyan iskolában tanulhatnak, ahol egyszerre foglalkoznak tanulási gondjaikkal és életvezetési problémáikkal. Egyfelől minden egyes diáknak van egy segítő párja, másfelől mindenkinek lehet saját haladási üteme személyre szabott tanterv, tanmenet, feladatok szerint tanul.

A Megálló Csoport 1998 óta működik, szenvedélybeteg fiatalok nappali rehabilitációs- és közösségi ellátása a főtevékenysége. Tevékenységüket - elsősorban nemzetközi - pályázatokból tartják fenn. Emellett engedélyük van az önkormányzattól szenvedélybetegek közösségi ellátására, ami a szociális törvény szerint normatív támogatással finanszírozott.

A Megálló Csoportban tevékenységet, munkát, emberi kapcsolatokat és társaságot kínálnak a kallódó, magányos, drog- és egyéb függőséggel küzdő fiataloknak. Ezek azok a fiatalok, akik kihullottak családjukból, szűkebb vagy tágabb értelemben vett környezetükből, közösségükből. A Megálló megpróbál segítséget adni a visszailleszkedéshez, a kirekesztettség megszüntetéséhez. A közösség támogató erejére támaszkodva erősítik meg az egyéneket a pozitív változásra irányuló törekvéseikben.

Azok keresik meg a Megálló Csoportot, akik változtatni akarnak az életükön. A bekerülés feltétele az önkéntesség, a személyes megjelenés és a pozitív változásra való törekvés. Jelenleg naponta 40-50 fiatal fordul meg a házban. A Megállóban lehetőséget kapnak arra, hogy józanul élhessenek. Itt tölthetik napjaikat reggeltől estig, 9-21 óra között. Állandó programok várják őket: délelőtt a tanórák, hétfőn, szerdán és pénteken tartják a csoportfoglalkozásokat. Hetente kétszer van közös éneklésen és zenélésen alapuló zeneterápia, kétszer színházterápiás foglalkozás. Hétfő este fociznak egy bérelt terebben, csütörtök délután pedig tánctanárt tart foglalkozásokat.

Tanulói jogviszonya van több mint harmincuknak. Ők minden nap bemennek a klubba, ahol tanárok segítenek nekik a tanulásban illetve felkészülésben. Ezzel megteremtik nekik a lehetőséget az iskola befejezésére, a Tanodában való érettségizésre.

A Megálló Csoport házában működik több független önszolgáltató csoport is: [pl.: Narcotics Anonimus (NA), Őt Kenyér (keresztény homoszexuálisok önszolgáltató köre)], zenekarok próbálnak itt rendszeresen (pl. Etnix, Edain). Péntek délután a Józanság Megtartó Csoport, talpra állt szenvedélybetegek önszolgáltató köre működik.

A nappali rehabilitációs program alapja a rendszeres és sokrétű munka, csoportterápia és közösségi tevékenységek, intenzív napirend-szervezés, rendszeresség, állandó visszajelzés egymás felé, alkotómunka, együttműködés a társakkal, valamint azok segítése.

A Megálló Csoport drogprevenciós beszélgetéseket is tart középiskolás diákokkal, pedagógusokkal, szakmai és laikus érdeklődőkkel egyaránt. Ezekre a beszélgetésekre mindig visznek magukkal a Megállóba járó fiatalok közül is. Ezzel is segítenek nekik abban, hogy megtanuljanak magukról beszélni, és hogy gyakorolják a szereplést, a kiállást. Színházi és zenés elemeket is alkalmaznak a foglalkozásokon.

A Megálló Csoport hitelességét megnöveli a gyógyultakban rejlő hiteles segítő erő: a munkatársak maguk is gyógyult szenvedélybetegek, akik a munkaerőpiacon hátrányos helyzetbe kerültek. A sorstársakkal való törődés tovább erősíti őket, valamint jelenlétükkel, munkájukkal mintát nyújtanak a hozzájuk forduló fiataloknak.

Megálló Csoport Alapítvány
1083 Budapest, Szigony u. 37.

Telefon: 1-303-65-74
www.btabp.hu,
2005 nyarától: www.stopgroup.hu

A rendszerszemléletű munka a kábítószer-fogyasztó személyt a család tűnethordozójának látja. Következésképpen a családtagok támogatását, gyakran változását is szükségesnek tartja a problémák kezelésében. Ennek a szemléletnek a kiterjesztése elengedhetetlenné teszi, hogy a prevenció is irányuljon a családok egészére, de legalábbis az anyákra is.

Vizsgálatunk során sok helyütt hallottunk a szülőkkel, családokkal való munka nehézségeiről, lehetetlenségéről. A kapcsolatfelvételt leginkább a háritás akadályozza: általában még a lehetőségét is kizártnak tartják a családok annak, hogy náluk valaha is felmerülhetne kábítószer-probléma. Ez a hozzáállás gyakran akkor sem változik meg, amikor már egyértelmű jelei vannak a gyerek szerhasználatának, esetleg függésének.

A kapcsolatfelvétel másik jellemző akadálya a szégyenérzet: a szülők kerülik, hogy kábítószerrel hozzák kapcsolatba gyerekeiket, családjukat. Jobb esetben megnyugtatják magukat azzal, hogy jó helyen van a gyerekük, amikor valamilyen prevenció-s-segítő szolgáltatást látogat.

A kapcsolatfelvétel legeredményesebbnek bizonyuló útjai is az iskolán keresztül vezetnek. Szülői értekezletekkel, a tanárok fogadóóráival egy időben biztosított konzultációs lehetőségekkel érték el a legtöbb eredményt.

Azt gondoljuk, hogy a családokkal való együttműködés nélkül nem sikeres sem a prevenció, sem a problémakezelés, ezért mindenképpen szerettünk volna példatárunkban ilyen szempontból eredményes programokat is bemutatni.

A felkeresett településeken szerzett tapasztalataink alapján ki kell emelnünk a RÉV irodákat, mert Debrecenben, Győrben, Kecskeméten, Székesfehérváron és Szombathelyen az irodáknak feltétlenül fontos a szülők bevonása a programba, együtt a valamilyen szenvedélynek élő fiatalal. A családtagok kezelése hangsúlyt kap az irodák munkájában.

A hozzátartozókkal végzett munka két nagyon távoli példáját mutatjuk be: a Nap Klubban a kisgyermekes anyákkal kezdik a prevenció-s munkát, míg az Önkontroll Egyesületben függő fiatalok hozzátartozóival dolgoznak.

„Nőkkel a családokért” program – Budapest, VIII. kerület

A Nap Klub Alapítvány 12 éve végez a VIII. kerületi Nap utca környékén sokszínű közösségfejlesztő munkát. Célja, hogy az általa biztosított szolgáltatások az itt élő emberek életét könnyebbé tegyék, növeljék a toleranciát, elősegítsék a sokféle ember együttélését. Azt szeretnék elérni, hogy a lakótelepen lakó – jórészt hátrányos helyzetű, szegény – családok közeledjenek egymáshoz, és segítsék egymást.

A közösségfejlesztés keretén belül támogatják a kisközösségeket, klubokat és kiscsoportokat. Egyaránt tartanak programokat gyermekeknek és szülőknek. Egy olyan prevencióos tevékenységüket mutatjuk be, amely jelenleg – források hiányában – nem működik, azonban már elkészült a terv a folytatásra. Ezt a korábban sikeres projektet egy komplex, a nők munkaerő-piaci integrációját elősegítő programba illesztve újítják fel.

Az Alapítvány munkatársai abból indulnak ki a prevencióos programok megszervezésében, hogy már az egészen kicsi gyerekekkel – és szüleikkel – foglalkozni kell. A kamaszkori problémák ellen a bizalmon alapuló családi kapcsolat véd leginkább. Ennek kialakításához szükséges a szülők támogatása. Nem szabad magukra hagyni a szülőket a problémákkal, nem szabad hagyni, hogy elmergesedjen, megromoljon a kapcsolatuk gyerekeikkel. Ezért minden gyermekeknek szóló programjukra (jelenleg játszóház működik kisiskolásoknak, de volt és lesz ifjúsági klub is) szeretettel várják a szülőket is. Az együttlét, a közös játék a bizalom alapja.

A „Nőkkel a családokért” programon belül működött a baba-mama klub. A környéken élő kismamákkal szoros kapcsolatot alakítottak ki. Tartottak nekik varróműhelyt is, aminek keretében megismerhették őket, és sokat beszélgettek velük. Ennek az volt a prevencióos célja, hogy már ilyen korán felhívják a kismamák figyelmét felelősségükre, és a gyerekeiket a későbbiekben fenyegető veszélyekre. Fontos a prevenciót már nagyon korán elkezdni, hogy a gyermek és az anya közötti kapcsolat megerősödjön. Olyan foglalkozásokat biztosítottak a klubban belül, amelyeken a gyerekek és az anyák közösen tudnak részt venni. Ilyenek például a közös bábkészítés, bábozás, mesemondás, ritmosos-énekes játékok, egyszerű játéktárgyak elkészítése, sólisztgyurma-játékok. A játszóház célja a szülő-gyerek viszony harmonikusabbá tétele, illetve ötletek, minták mutatása a szülőknek a gyerekekkel töltött idő minőségének javítására. A klubban lehetőség nyílt beszélgetésre, konzultációra, önismereti és önbizalom növelő foglalkozásokra, illetve egy önsegítő csoportot is létrehoztak a kismamák. A bizalom kiépülésének alapja, hogy az Alapítvány nem mereven, intézményszerűen közeledik a családokhoz. A szülőket egyenrangú partnereknek tekintik, és arra bátorítják őket, hogy ők maguk is tegyék meg a gyerekeikért, amit lehet.

Fontos megjegyezni, hogy a gyerekeket fenyegető veszélyekkel nem riogatni szeretnék a szülőket, inkább arról van szó, hogy a kapcsolat minőségének javításában igyekeznek segítséget nyújtani, mert így növekszik a bizalom a szülő és gyerek között, aminek segítségével később nagyobb eséllyel kerülnek el a súlyos problémákat.

Az Alapítvány munkatársai gyakran tapasztalják, hogy nincs megfelelő kapcsolat a gyerekek és szüleik között, nem találják meg a közös hangot, nincs egymásra idejük. Az Alapítvány sok esetben mintegy kapocsként működik közöttük. Ezt szolgálja a legkorábbi életszakaszban a baba-mama klub. Ha a szülők és a gyerekek együtt járnak a foglalkozásra, együtt játszanak és ismerik meg a klubot, akkor a későbbiekben is tudnak együttműködni, illetve bizalommal tudnak a Nap Klub Alapítvány munkatársaihoz fordulni bármilyen felmerülő probléma esetén.

Kétgenerációs klub – Budapest, XIII. kerület

Az Önkontroll Egyesület célja egy alulról felépülő információs és segítőhálózat megteremtése. Az egyesület alap gondolata, hogy két fő elvet szem előtt tartva lehet segíteni a drogfüggő fiatalok gyógyulását: el kell fogadni a veszélyeztetettség, azaz a kábítószer-használat tényét, valamint ismerni kell az érintett gyermek, barát, társ adottságait. A klub programjainak segítségével az egyesület fel kívánja tárnai és hasznosítani az egyén lehetőségeit, hogy önbecsülését, önbizalmát visszazerezve hasznosnak, egészségesnek érezhesse magát. Az egymás és a rászorulóknak segítése a már átélt tapasztalatok, az érintettek véleményének figyelembevételével, a szakember tanácsával, valamint a kortárssegítők aktív részvételével valósul meg. Az Önkontroll név választása szenedélyek feletti uralomra törekvést fejezi ki, mind a segítő, mind a segítségre szoruló részéről.

Itt a kétgenerációs klubra hívjuk fel a figyelmet. Kéthetente működik a szülő–gyermek klub, ahol olyan szülők, hozzátartozók, barátok, segítők vesznek részt, akik segíteni kívánnak szerettük drogproblémájának, szenedélybetegségének leküzdésében. A klub legfontosabb célja, hogy drogos gyermekek szüleinek és hozzátartozóinak megértő, problémamegbeszélő teret adjon. A klubesteket a Vízöntő Pinceklubban tartják, szeptembertől június végéig kéthetente páros keddeken. Egy-egy alkalommal szakértők – háziorvos, pedagógus, rendőr, jogász, pszichológus – bevonásával, a szülők és hozzátartozók aktív részvételével.

A klubestek témái: önségítés; személyiségfejlesztési módszerek a gyakorlatban; az érzések kifejezésének, az őszinteségnek és a kommunikációnak a fejlesztése a gyakorlatban; esetmegbeszélés aktuális és konkrét problémákról – megoldási, konfliktuskezelési javaslatok nyújtásával; a döntéshozó képesség és a felelősségvállalás fejlesztése.

A szülőcsoporton részt vesznek meggyógyult szenedélybeteg fiatalok is, akik élménybeszámolókon, saját tapasztalataikon keresztül próbálnak segítséget és tanácsokat adni a szülőknek. Ötleteket adnak nekik ahhoz, hogyan viselkedjenek, ha gyermekük valamilyen szenedélybetegség rabja lett. Az is fontos, hogy a klubban egymás között megbeszélhetik, hogyan tudnak magunknak is segíteni az adott helyzetben, valamint hogyan kerüljék el a túl hosszúra nyúló és a cselekvést megbénító önvádaskodást. Megtanulhatják, hogyan legyenek képesek bizonyos – akár nagyon nehéz – lépések megtételére, melyek nagy segítséget adhatnak gyermekeik számára a drogozással való felhagyás érdekében tett erőfeszítéseikben.

Kezdetben, az első csoporttalálkozásokon, mindig nagy a panaszáradat, nagy a fájdalom, de amikor egy szülő szembesül azzal, hogy nincs egyedül problémájával, nem csak az ő gyermeke lett a kábítószer rabja, és végre tud erről a más körökben titkolt témáról beszélni, már az is segítség. A folyamat része, hogy a szülők rádöbbenhetnek, mit csinálnak jól illetve rosszul. A csoporttagok érzelmileg támogatják egymást, segítenek megoldani, de legalább elviselni a bajokat. Ezen túl nagyon sok információcsere és tanítási–tanulási folyamat is zajlik a klubfoglalkozásokon. Nagy szerepe van az önségítő csoportokban a modellkövetésnek, ugyanis a problémájával eredményesen megbirkózó csoporttag mintává válik a többiek számára.

A klub szeretné elérni, hogy a csoportba járó szülők elfogadják a valóságot, ki merjék mondani, amit eltitkoltak, amit esetleg szégyellnek egy ideje. Nehéz elfogadni, hogy a gyermekeik, akiket ők neveltek, akikkel nem volt semmi gond, most drogoznak. Azzal, hogy eljárnak a klubba, és esetleg képesek lesznek saját feszültségeik feloldására, mindjárt másfajta partnerként állnak a gyerekeik mellett. Volt szenvedélybeteg fiatal megismerése valamelyest megnyugtatja a csoportba járó szülőket, és az igazságot is eléjük tárja, hogy ne álomvilágban éljenek, könnyebben tudjanak segíteni önmagukon. Az Önkontroll Egyesület fontosnak tartja annak hangsúlyozását, hogy egy drogos családban nemcsak a drogos beteg, hanem az egész családnak együtt kell gyógyulnia.